

UCHWAŁA NR PR.0007.64.2022
RADY MIASTA RUDA ŚLĄSKA

z dnia 28 kwietnia 2022 r.

w sprawie programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Ruda Śląska – miastem przyjaznym osobom z niepełnosprawnościami”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 i 583), w związku z art. 4 ust. 1 pkt 5, art. 12 pkt 11 oraz art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583), art. 34 ust. 7, art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558), po zaopiniowaniu przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych,

na wniosek Prezydenta Miasta
Rada Miasta Ruda Śląska
uchwała:

§ 1. Przyjąć program działań do 2030 roku, na rzecz osób niepełnosprawnych pod nazwą „Ruda Śląska – miastem przyjaznym osobom z niepełnosprawnościami”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta Ruda Śląska

Aleksandra Skowronek

Załącznik do uchwały Nr PR.0007.64.2022
Rady Miasta Ruda Śląska
z dnia 28 kwietnia 2022 r.

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNOSPRAWNYCH
„Ruda Śląska - miastem przyjaznym osobom z niepełnosprawnościami”**

SPIS TREŚCI

Część I	3
I. Wprowadzenie	3
II. Podstawy prawne programu	4
III. Adresaci programu	6
IV. Niepełnosprawność - definicje, pojęcia	6
V. Niepełnosprawność - skala zjawiska w mieście Ruda Śląska	8
VI. Działania Miasta Ruda Śląska na rzecz osób z niepełnosprawnościami z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej	14
VII. Zasady funkcjonowania programu i ewaluacja	19
Część II szczegółowa - projekty	20

Część I

I. WPROWADZENIE

Miejski Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do 2030 roku jest otwartym dokumentem, służącym realizacji polityki społecznej Miasta Ruda Śląska (miasta na prawach powiatu), ukierunkowanym na pomoc osobom, które w wyniku różnego typu niepełnosprawności doświadczają ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych. Program skierowany jest do mieszkańców miasta Ruda Śląska, ich rodzin oraz instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się w mieście Ruda Śląska problematyką niepełnosprawności.

Niepełnosprawność to fakt obniżonej sprawności organizmu ludzkiego, przejawiającej się istnieniem wielu deficytów zdrowotnych, które wywołują obniżoną sprawność ruchową, intelektualną, psychofizyczną, trudności w komunikowaniu się oraz w funkcjonowaniu w społeczeństwie.

Kilkanaście lat realizacji przez Miasto Ruda Śląska zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, pozwoliło wielu pracownikom instytucji pomocy i integracji społecznej zdobyć wiedzę i doświadczenie z zakresu rozpoznawania potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz wdrażania najlepszych rozwiązań w celu ich zaspokojenia. Ważnym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnościami tworzą bardzo niejednorodną grupę społeczną, w związku z czym działania adresowane na ich rzecz uwzględniają specyfikę występujących schorzeń i dysfunkcji.

Prezentowany Program jest kolejnym, kompleksowym opracowaniem praktycznym, odnoszącym się do ściśle zdefiniowanego problemu społecznego jakim jest niepełnosprawność. Ma on pomóc w konstruowaniu najlepszych rozwiązań, które po ich wdrożeniu, winny stanowić przykład skutecznego działania.

Pierwszy miejski długofalowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych pod nazwą „Miasto przyjazne niepełnosprawnym” przyjęty został do realizacji uchwałą nr 276/XX/2000 Rady Miejskiej w Rudzie Śląskiej z dnia 28.02.2000 r. Jego założeniem było ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych na podstawie kompleksowego rozpoznania potrzeb fizycznych, psychicznych, społecznych i duchowych. Program odwoływał się również do zasady solidaryzmu społecznego, tworzącego wspólnotę działań administracji rządowej, samorządowej i organizacji pozarządowych, w tym zrzeszających osoby niepełnosprawne. Konkretnie działania, które w pierwszej wersji programu zawierały się w 44 projektach, odnosiły się do dwóch aspektów aktywności na rzecz osób z niepełnosprawnościami: oddziaływania ukierunkowane bezpośrednio na osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny oraz oddziaływania kształtujące fizyczne i społeczne środowisko, w którym żyją. Z czasem program ewoluował i w ostatecznym kształcie składał się z 70 projektów. Wiele projektów, szczególnie dotyczących likwidacji barier architektonicznych, związanych z przystosowaniem obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zostało zrealizowanych i zamkniętych.

Następny program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem pod nazwą „Ruda Śląska – miastem przyjaznym osobom niepełnosprawnym”, przyjęty został uchwałą nr 718/XXXVIII/2009 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 23.01.2009 r. i realizowany był w latach 2009 – 2013.

Kolejny program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem w Rudzie Śląskiej pod nazwą „Ruda Śląska – miastem przyjaznym osobom niepełnosprawnym” przyjęty został uchwałą nr PR.0007.7.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 stycznia 2014 r. i realizowany był w latach 2014 – 2015.

Ostatni obowiązujący program działań pod nazwą „Ruda Śląska – miastem przyjaznym osobom niepełnosprawnym” przyjęty został uchwałą nr PR.007.17.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 21.01.2016 r. i realizowany był w latach 2016 – 2020. Wyniki działań przedstawiane w corocznych sprawozdaniach oraz osiągnięte w tej materii efekty, upewniają o konieczności podejmowania podobnych działań na lata następne.

Jednym z czynników wywołujących w społeczeństwie stałe zainteresowanie problematyką niepełnosprawności jest wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia w tej grupie mieszkańców zagrożenia marginalizacją społeczną. Do marginalizacji społecznej dochodzi w sytuacji braku reakcji władz państwowych i samorządowych oraz otoczenia na rosnące, lecz niezrealizowane postulaty osób o szczególnych potrzebach. Liczne rozwiązania systemowe oraz inicjatywy programowe skierowane do osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin są poddawane społecznej ocenie pod kątem ich skuteczności oddziaływania i aktualności rozwiązań. W tym zakresie polskie rozwiązania korelują z dyrektywami i rekomendacjami unijnymi, dotyczącymi włączenia społecznego w oparciu o zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zgodnie z zasadą

pomocniczości (subsydiarności), która mówi o tym, że pomoc winna być tak świadczona, aby wzmacniać potencjał i autonomię biorcy.

Podstawowym założeniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów osób z niepełnosprawnościami w Rudzie Śląskiej jest dążenie do kompleksowego rozpoznania i realizowania potrzeb fizycznych, psychicznych, społecznych i duchowych każdego niepełnosprawnego mieszkańca naszego miasta. Takie działania są ściśle związane z ideą integracji ze społeczeństwem, a szczególnie ze społecznością lokalną.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych określa, iż „(...) osoby niepełnosprawne to osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi (...)”.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczoną definicję, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, wymagające wieloaspektowego systemu wsparcia, stwarzającego osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom możliwość skorzystania z efektywnej pomocy, wypracowania warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej i społecznej oraz wypracowania form pomocy w pełni zindywidualizowanych i dostosowanych do aktualnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawności zazwyczaj nie można usunąć, zlikwidować czy pozbyć się.

Skutki niepełnosprawności można jednak w znacznym stopniu ograniczyć, złagodzić lub wyeliminować. Nowoczesne rozumienie rehabilitacji osób niepełnosprawnych zakłada jak najpełniejszą współpracę pomiędzy instytucjami i grupami odpowiedzialnymi za wielopłaszczyznowy proces rehabilitacji. Bardzo ważne jest również włączenie w ten proces środowisk samych osób z niepełnosprawnościami. Niepełnosprawność jest nie tylko rezultatem uszkodzenia ciała lub choroby, ale także wynikiem barier społecznych, fizycznych i ekonomicznych, które osoby z niepełnosprawnościami napotykają w swoim środowisku. Podejmowane działania nastawione są na wzrost aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym, a także na przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami i zjawisku ich wykluczenia społecznego. Zamierzeniem władz gminy jest zwiększenie integracji społecznej wszystkich mieszkańców Rudy Śląskiej, bez względu na ich wiek, sprawność fizyczną i sytuację ekonomiczną, a także włączenie osób z niepełnosprawnością do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz pełna otwartość i akceptacja społeczna odmienności związanej z niepełnosprawnością i starością.

Istotą niniejszego Programu jest stworzenie odpowiednich warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie z niepełnosprawnością indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjału intelektualnego, zdolności i możliwości, celem osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności. Wszystkie działania Programu skierowane są na:

- ograniczanie skutków niepełnosprawności,
- rozwój rehabilitacji społecznej,
- wyrównanie szans w zakresie oświaty,
- przeciwdziałanie skutkom bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością,
- tworzenie warunków do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których osoby z niepełnosprawnością nie mogą pokonać, wykorzystując możliwości i środki własne,
- zapewnienie wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, nieradzących sobie w różnych sytuacjach życiowych poprzez działania statutowe instytucji pomocy społecznej,
- tworzenie środowiska fizycznego przyjaznego dla osób z niepełnosprawnością (usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i urbanistycznych),
- stwarzanie możliwości do czynnego udziału w życiu kulturalnym, sporcie i rekreacji.

Ponadto Program stanowi wezwanie do wspólnych działań na rzecz realizacji wizji równych szans i praw dla osób z niepełnosprawnościami na równi z innymi osobami. Zakłada się otwarty charakter Programu co oznacza, że może on być uzupełniany o nowe zadania, w ramach których możliwe będzie sięganie po projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych i realizowanie ich.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Polska polityka społeczna w zakresie ograniczania problemów osób z niepełnosprawnościami zakłada głównie aktywizację tych osób. Priorytetem działań jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami.

Na mocy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych spełnia swoje zadania Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, którego działania mają na celu realizację zasady równości szans niepełnosprawnych oraz tworzenie polityki ich zatrudnienia. Koordynacją polityki wobec osób niepełnosprawnych, w tym również działań PFRON zajmuje się Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, którego głównym celem/zadaniem jest monitorowanie procesów społecznych i gospodarczych dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych.

Działania rządu i ustawodawstwa polskiego na rzecz osób niepełnosprawnych zawarte są w następujących aktach prawnych i dokumentach:

Krajowe regulacje prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., która stoi w obronie praw i wolności osób niepełnosprawnych w Polsce, określa zasady z jakimi powinny kierować się władza ustawodawcza, wykonawcza i samorządy terytorialne, działające na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością. Konstytucja jest podstawowym aktem prawnym regulującym prawa każdego człowieka, bez względu na płeć, rasę, wyznanie. W art. 32 określa się fundamentalne prawo do równego traktowania oraz zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym, natomiast art. 69 zobowiązuje władze publiczne do pomocy osobom niepełnosprawnym w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej;
- 2) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwalona 1 sierpnia 1997 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 50 poz. 475), w której stwierdza się, że osoby niepełnosprawne to osoby, których sprawność fizyczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego, aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji;
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych opisuje szczegółowo zagadnienia związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych;
- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 5) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 6) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- 7) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 8) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 9) ustawa z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym;
- 10) ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 11) ustawa z dnia 8 maja 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych;
- 12) Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020 - 2030.

Wiodącym dokumentem o zasięgu międzynarodowym jest ratyfikowana w 2012 r. przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. UE. L z 2010 r. Nr 23 poz. 37), której celem jest wspieranie i ochrona wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz zapewnienie trwałego i równego korzystania z nich przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.

Podstawa prawna do opracowania i realizacji Programu została określona w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zawarte są w niej zadania powiatu m.in. opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zgodnych z powiatową strategią, dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

III. ADRESACI PROGRAMU

Działania w Programie zostały skonstruowane w taki sposób, aby mogły objąć swoim zakresem całą zbiorowość osób niepełnosprawnych, niezależnie od rodzaju dysfunkcji, stopnia niepełnosprawności oraz źródła jej powstania. Program skierowany jest zarówno do osób dorosłych jak do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Ponadto program kieruje się także do rodzin osób z niepełnosprawnościami, gdyż ich zaangażowanie ma decydujące znaczenie dla rozwiązywania problemów tych osób.

IV. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ – definicje, pojęcia

Pojęcie niepełnosprawności nie jest terminem jednoznacznym. Brak jest też jednoznacznej oceny kryterium niepełnosprawności. Środowiskowa i kulturowa zmienność tego kryterium powodują, że nie można dokładnie podać liczby osób niepełnosprawnych.

Pojęcie niepełnosprawności pojawia się często zarówno w języku potocznym jak i w dokumentach polityki społecznej, aktach prawnych czy też opracowaniach naukowych. Często jest ono używane zamiennie z takimi określeniami jak inwalidztwo, kalectwo, upośledzenie, ułomność. Na ogół pojęciu niepełnosprawności przypisuje się znaczenie zakresowo najszersze. W ujęciu socjologicznym dominują określenia niepełnosprawności, przyjmujące za jej kryterium istnienie uszkodzeń lub ograniczeń funkcjonalnych organizmu (powodem może być choroba, uraz lub wada wrodzona) oraz wynikające z nich skutki dla funkcjonowania społecznego osób nimi dotkniętych (najczęściej formułowanych poprzez możliwość pełnienia podstawowych ról społecznych).

Pewną próbą uporządkowania i ujednolicenia określeń niepełnosprawności stała się propozycja Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wyróżniająca trzy stany:

- uszkodzenie – rozumiane w kategoriach biomedycznych,
- niepełnosprawność – pojmowana jako ograniczenia w wykonywaniu pewnych czynności,
- upośledzenie – określające sytuację, w której posiadane ograniczenia uniemożliwiają jednostce pełnienie podstawowych ról społecznych.

Niepełnosprawność w swej istocie jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Powodowana chorobami, czy też dysfunkcjami cielesnymi, ma wymierne konsekwencje natury funkcjonalnej i społecznej.

Ta złożoność zjawiska niepełnosprawności sprawia, iż jest ono określane i mierzone w oparciu o trzy dominujące kryteria:

- zmienne kliniczne (etiologia, lokalizacja i zakres uszkodzeń),
- możliwość funkcjonowania w codziennym życiu (samoobsługa, poruszanie się),
- zdolność do pełnienia podstawowych ról społecznych, adekwatnych do wieku jednostki.

Każde z wymienionych tu kryteriów pełni odmienną funkcję. Kryteria kliniczne są przydatne dla celów rehabilitacji i terapii. Kryteria funkcjonalne pozwalają na ocenę zapotrzebowania na świadczenia opiekuńcze czy też niezbędne pomoce techniczne. Kryteria społeczne dają pomoc w zakresie aktywizacji społecznej jednostki i jej integracji ze środowiskiem.

Niepełnosprawność jest rozpatrywana w różnym kontekście, zazwyczaj przez pryzmat samowystarczalności danej osoby. Niewątpliwym drogowskazem w tym względzie stała się „międzynarodowa klasyfikacja zaburzeń, upośledzeń i ograniczeń”, wprowadzona w 1980 roku przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Według tej klasyfikacji zaburzenia to przejściowa lub stała utrata psychologicznej, fizjologicznej lub anatomicznej struktury czy funkcji bądź też nienormalności w tym względzie. Upośledzenia wynikające z powyższych zaburzeń, oznaczają zmniejszenie możliwości wykonywania rozmaitych czynności w taki sposób lub w takim rozmiarze jaki uznaje się za normalny. Upośledzenia mogą być okresowe (odwracalne) lub trwałe czyli nieodwracalne. Wreszcie ograniczenia oznaczają poszkodowanie danej osoby, będące efektem

zaburzeń i upośledzeń, limitujące lub zabraniające jej takiej działalności, która jest dla danej osoby normalna – oczywiście w zależności od wieku, płci czy też czynników socjalnych i kulturowych.

Problematyka niepełnosprawności, rozpatrywana w kontekście jej przyczyn jak i dynamiki rozwoju, koreluje wprost z problematyką rehabilitacji zarówno medycznej jak i kompleksowej – środowiskowej. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Przepisy cytowanej ustawy odnoszą się do osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniami o:

- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego),
- całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
- niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych definiuje pojęcia:

- niezdolności do pracy jako całkowicie lub częściowo utraconej zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i bez rokowania na odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu,
- niezdolności do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Uchwalona w dniu 1 sierpnia 1997 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. Nr 50, poz. 475) określa, że osoby niepełnosprawne to „osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Przyjęta 13 grudnia 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych i ratyfikowana przez Polskę 6 września 2012 r. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych określa, że „do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwale obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami”. Konsekwencją takiego ujęcia niepełnosprawności jest podejście określające, że to nie człowieka trzeba dostosowywać do społeczeństwa, lecz należy tak planować środowisko i społeczeństwo, aby wszyscy obywatele mieli równe szanse.

Problemy osób niepełnosprawnych przez całe lata niezauważane i lekceważone, w ostatnim czasie doczekały się większego zainteresowania ze strony zarówno rządu, organizacji społecznych jak i współobywateli. Dzieje się tak za sprawą większej świadomości społeczeństwa oraz za sprawą samych osób niepełnosprawnych, którzy zaczęli domagać się wyrównywania ich szans i możliwości aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym. Likwidowane są więc stopniowo bariery fizyczne. Powszechniejsze staje się tworzenie w szkołach masowych klas integracyjnych. Państwowe i prywatne firmy otwierają swoje drzwi przed niepełnosprawnymi pracownikami, aktywnie działają organizacje wspierające i pomagające osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom. Przez całe lata funkcjonowało (i nadal funkcjonuje) medyczne rozumienie niepełnosprawności. W ujęciu tym problemy na jakie napotykają osoby z niepełnosprawnością, traktowane są jako bezpośrednia konsekwencja ich choroby czy uszkodzenia. Stąd też główne działania są ukierunkowane na usprawnianie i pomoc. W takim rozumieniu niepełnosprawności istotne są te czynniki, które sprzyjają jak najlepszemu przystosowaniu osoby z niepełnosprawnością do warunków w jakich żyją inni ludzie. Nacisk kładziony jest na motywację osoby do podejmowania wysiłku na rzecz wszelkiego rodzaju działań usprawniających, dzięki którym osoba ta mogłaby funkcjonować społecznie w sposób zgodny z panującymi normami.

Ostatnie lata, a zwłaszcza aktywne działania osób niepełnosprawnych, zaowocowały nowym rozumieniem niepełnosprawności, a co za tym idzie, procesu integracji społecznej. I tak w społecznym ujęciu niepełnosprawności przyczynę jej powstawania upatruje się w jej środowisku zewnętrznym i istniejących w nim barierach społecznych, ekonomicznych i fizycznych, a nie w osobie niepełnosprawnej. Uważa się, że niepełnosprawność powstaje wskutek ograniczeń, których doświadczają osoby niepełnosprawne, takich jak indywidualne uprzedzenia, utrudniony dostęp do budownictwa użyteczności publicznej, niedostosowany

system transportu, segregacyjna edukacja, trudności na rynku pracy wyłączające z niego osoby niepełnosprawne. Tak naprawdę niepełnosprawność powstaje wskutek zderzenia możliwości danej osoby z wymaganiami i warunkami panującymi w danym społeczeństwie.

Częstym problemem, z jakim spotykają się osoby niepełnosprawne jest ich dyskryminacja, wynikająca z postaw i nastawienia otoczenia. Żyjemy w kulturze, która w wysokim stopniu preferuje zdrowie i sprawność, a jednocześnie deprecjonuje chorobę, starość, cierpienie. Ceniona jest samodzielność, zaradność, osiąganie sukcesów. Wszystko to sprawia, że gloryfikowane są takie wartości i modele życia, które większość osób niepełnosprawnych stawiają na przegranej pozycji i są w konflikcie z ideą integracji, utrudniając wprowadzanie jej w życie. Przeszkodami dla integracji są też bariery świadomościowe, istniejące w sprawnych członkach społeczeństwa. Wynikają one często z lęku w obliczu odmienności, niewiedzy i niezrozumienia, kim są osoby niepełnosprawne, a także z braku relacji z tymi osobami i negatywnych wyobrażeń o niepełnosprawności. Wywołują bierność bądź postawy negatywne, a nawet wrogość względem osób niepełnosprawnych. Dlatego do zadań całego społeczeństwa należy eliminowanie, zmniejszanie lub kompensowanie barier tak, aby każdej osobie umożliwić korzystanie z dóbr publicznych, jednocześnie respektując jej prawa i przywileje. Należy podejmować działania, zmierzające do postrzegania osób niepełnosprawnych jako osób pełnoprawnych, niezależnych obywateli. Od osób i instytucji, które podejmują decyzje w imieniu osób niepełnosprawnych powinno oczekiwać się usuwania barier oraz promowania wspierającego i dostępnego środowiska oraz tworzenia aktywnych form wspierania. Z tego też względu konieczna jest zmiana w podejściu do używania wyrażenia „osoba niepełnosprawna”. Pojęcie to” jest już od dłuższego czasu używane w języku polskim, w legislacji, mowie potocznej i literaturze naukowej. Tymczasem od kilku lat coraz częściej pojawia się określenie „**osoba z niepełnosprawnością**”. Określenie „osoba niepełnosprawna” zamyka ową osobą w jego niepełnosprawności, stygmatyzuje ją, konstruuje ją jako osobę o jednej cesze, a tą cechą jest niepełnosprawność. Wyrażenia „osoba z niepełnosprawnością/niepełnosprawnościami” unikają tego zamknięcia wskazując, że niepełnosprawność jest tylko jedną z cech, jakim można opisać daną osobę i zaczyna być ona podobna do osoby z pieprzykiem, tęczką czy z pieskiem.

Z uwagi na powyższe w niniejszym Programie stosowane będzie określenie „osoba z niepełnosprawnością/niepełnosprawnościami” zamiast dotychczasowego określenia „osoba niepełnosprawna”.

V. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ – SKALA ZJAWISKA W RUDZIE ŚLĄSKIEJ

Ostatnie pełne dane dotyczące zjawiska niepełnosprawności w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. W ramach spisu zbiorowość osób z niepełnosprawnościami podzielono na dwie podstawowe grupy, do których zaliczono:

- osoby, które posiadały aktualne orzeczenie wydane przez uprawniony organ – niepełnosprawni prawnie,
- osoby nieposiadające orzeczenia o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub o stopniu niepełnosprawności, które miały, bądź odczuwały całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności życiowych stosownych dla danego wieku – niepełnosprawni biologicznie.

Według wyników spisu liczba osób z niepełnosprawnościami ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. niemal 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób z niepełnosprawnościami w Polsce stanowiła 12,2%. Udział mężczyzn wśród osób z niepełnosprawnościami wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet.

Niezmiernie trudno jest dokładnie określić liczbę osób z niepełnosprawnością, ponieważ informacje o nich są z reguły rozproszone w różnych instytucjach, a jednocześnie mogą się ze sobą wzajemnie pokrywać. Orzecznictwo w naszym kraju realizowane jest w ramach trzech systemów, tj.:

- orzecznika ZUS, określającego zdolność do pracy orzekanego (całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy),
- orzecznictwa w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego (stopień znaczny, umiarkowany, lekki),
- orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, orzecznictwo resortowe, gdzie określa się całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy).

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego 2011 w Rudzie Śląskiej mieszkało ogółem 16 013 osób z niepełnosprawnościami, w tym 7 476 mężczyzn i 8 537 kobiet. Szczegółowe dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami przedstawia poniższe zestawienie:

1) osoby niepełnosprawne - razem: 16 013, w tym:

- a) osoby niepełnosprawne w wieku przedprodukcyjnym: 877,
- b) osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym: 8 337,
- c) osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym: 6 799,

2) osoby niepełnosprawne tylko biologicznie razem: 5 757;

3) osoby niepełnosprawne prawnie razem: 10 257, w tym:

- a) osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym: 2 597,
- b) osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym: 3795,
- c) osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim: 2 909.

Aby zobrazować możliwie aktualną skalę występowania niepełnosprawności wśród mieszkańców miasta, zebrano dane z Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej za lata 2019 - 2021.

Powiatowy Zespół orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo za ich zgodą na wniosek ośrodka pomocy społecznej. Orzeczenie Powiatowego Zespołu, poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, zawiera wskazania dotyczące w szczególności:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a, pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.

Zespół orzeka jeden z trzech stopni niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przedstawione poniżej:

- **znacznym**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- **umiarkowanym**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,

- **lekki**, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień dla osób niepełnosprawnych m.in. w formie:

- szkoleń, stażu, prac interwencyjnych, przygotowania zawodowego dorosłych, badań lekarskich lub psychologicznych, studiów podyplomowych (zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu),
- środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- uprawnień do niepodjęcia pracy w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych;
- dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym (dla osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności).

Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że na terenie miasta Ruda Śląska w latach 2019 - 2021 wydano osobom dorosłym łącznie 7 642 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (Tabela nr 1), natomiast dzieciom do 16 roku życia w tym samym okresie wydano 1501 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (Tabela nr 2).

Tabela nr 1. Liczba wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia

Lp.	Rodzaje orzeczeń	2019	2020	2021	Razem
1	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	2 680	2 498	2 464	7 642
2	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności	31	15	31	77
3	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	35	29	44	108
Razem		2 746	2 542	2 539	7 827

Źródło: Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 2. Liczba wydanych orzeczeń dla osób do 16 roku życia

Lp.	Rodzaje orzeczeń	2019	2020	2021	Razem
1	Wydane orzeczenie z określeniem stopnia niepełnosprawności	581	516	404	1 501
2	Wydane orzeczenie o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności	122	51	36	209
3	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	1	4	0	5
Razem		704	571	440	1 715

Źródło: Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Jak wynika z powyższych zestawień w latach 2020 - 2021 liczba wydanych orzeczeń w stosunku do orzeczeń wydanych w roku 2019 zmalała. Nie oznacza to jednak, że spadła w Rudzie Śląskiej liczba osób zaliczonych do osób niepełnosprawnych, lecz nieskładaniem do Zespołu wniosków o przedłużenie orzeczenia.

Sytuacja ta spowodowana jest wprowadzeniem w dniu 20.03.2020 r. stanu epidemii w Polsce, w celu zapobiegania i zwalczania choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, zwanych Tarczą antykryzysową 1.0 - 4.0.

Z przyczyn związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 - orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którego ważność:

- upłynęła w terminie do 90 dni przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, pod warunkiem złożenia w tym terminie kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia, zachowuje ważność do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- upływa w terminie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje ważność do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Spośród osób powyżej 16 roku życia, którym wydano orzeczenia w latach 2019 – 2020, najczęstsze przyczyny wydania orzeczenia w kolejności występowania to schorzenia narządu ruchu, choroby neurologiczne oraz choroby układu oddechowego i krążenia (Tabela nr 3). Z kolei u dzieci do 16 roku życia najczęstszą przyczyną wydania orzeczenia są całościowe zaburzenia rozwojowe, choroby neurologiczne oraz choroby układu oddechowego i krążenia (Tabela nr 4).

Tabela nr 3. Liczba wydanych orzeczeń dla osób pow.16 roku życia wg przyczyn niepełnosprawności w latach 2019 - 2021 przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Stopień niepełnosprawności											
Lp.	Symbol	Znaczny			Umiarkowany			Lekki			Razem
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
1	01-U	3	13	8	8	7	10	3	3	0	55
2	02-P	51	42	58	95	101	82	19	8	16	472
3	03-L	19	15	17	12	9	8	54	51	60	245
4	04-O	13	12	13	19	20	23	14	15	16	145
5	05-R	175	134	140	513	557	496	144	119	162	2 440
6	06-E	4	4	4	43	34	45	5	4	4	147
7	07-S	154	134	138	251	225	200	49	36	40	1 227
8	08-T	88	81	73	42	35	28	4	3	5	359
9	09-M	75	63	113	17	26	36	5	3	9	347
10	10-N	330	302	284	217	213	199	10	12	16	1 583
11	11-I	94	85	60	102	89	61	32	22	22	567
12	12-C	7	6	2	7	13	13	2	2	3	55
Razem		1 013	891	910	1 326	1 329	1 201	341	278	353	7 642

Źródło: Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń dla osób do 16 roku życia wg przyczyn niepełnosprawności w latach 2019 - 2021 przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Lp.	Symbol	Liczba wydanych orzeczeń			Razem
		2019	2020	2021	
1	01-U	7	9	9	25
2	02-P	29	39	24	92
3	03-L	61	46	36	143
4	04-O	24	27	15	66
5	05-R	48	50	41	139
6	06-E	18	15	18	51
7	07-S	85	60	27	172
8	08-T	19	15	8	42
9	09-M	20	18	10	48
10	10-N	103	80	72	255
11	11-I	42	36	25	103
12	12-C	125	121	119	365
Razem		581	516	404	1501

Źródło: Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Wyjaśnienie symboli

Przyczyny niepełnosprawności:

U - upośledzenie umysłowe,

P - choroby psychiczne,

L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

O - choroby narządu wzroku,

R - upośledzenie narządu ruchu,

E - epilepsja,

S - choroby układu oddechowego i krążenia,

T - choroby układu pokarmowego,

M - choroby układu moczowo- płciowego,

N - choroby neurologiczne,

I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,

C - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Jak wynika z danych zawartych w Tabeli nr 5, w latach 2019 - 2021 niepełnosprawność dotykała części kobiety - 52,53% wydanych orzeczeń.

Tabela nr 5. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2019-2021 z podziałem na płeć

Lp.	Symbol	Kobiety, w tym dziewczynki do 16 roku życia			Mężczyźni, w tym chłopcy do 16 roku życia			Razem
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	
1	01-U	10	14	10	11	18	17	80
2	02-P	104	93	95	90	97	85	564
3	03-L	59	58	53	87	63	68	388
4	04-O	43	38	38	27	36	29	211
5	05-R	536	515	538	344	345	301	2 579
6	06-E	32	24	33	38	33	38	198
7	07-S	229	209	171	310	246	234	1 399
8	08-T	71	64	60	82	70	54	401
9	09-M	68	62	116	49	48	52	395
10	10-N	324	308	291	336	299	280	1 838
11	11-I	184	157	110	86	75	58	670
12	12-C	31	22	33	110	120	104	420
Razem		1691	1564	1548	1570	1450	1320	9143
%		52,53%			47,47%			100%

Źródło: Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 6. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2019-2021 z podziałem na wiek wnioskodawców

Lp.	Symbol	Wiek											
		16-25			26-40			41-60			60 i więcej		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	01-U	7	13	11	3	4	3	3	5	2	1	1	2
2	02-P	26	15	16	29	48	31	70	61	57	40	27	52
3	03-L	8	10	14	9	12	5	21	15	28	47	38	38

4	04-O	5	3	1	3	4	4	12	12	24	26	28	23
5	05-R	23	36	33	58	68	59	324	319	315	427	387	391
6	06-E	11	8	7	13	11	10	23	17	25	5	6	11
7	07-S	14	10	9	20	35	20	142	109	107	278	241	242
8	08-T	6	4	4	14	10	12	39	31	25	75	74	65
9	09-M	9	3	5	2	6	12	35	29	56	51	54	85
10	10-N	25	31	25	52	43	37	182	184	156	298	269	281
11	11-I	13	15	12	29	33	18	84	80	39	102	68	74
12	12-C	16	21	16	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Razem		163	169	153	232	274	213	935	862	834	1350	1193	1264
Suma		485			719			2631			3807		
%		6,35%			9,40%			34,43%			49,82%		

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 7. Orzeczenia Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności dot. osób poniżej 16 roku życia

Lp.	Symbol	Liczba orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności			Wiek									Razem
					0-3			4-7			8-16			
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
1	01-U	7	9	9	1	0	0	4	4	2	2	5	7	25
2	02-P	29	39	24	0	0	0	0	2	0	29	37	24	92
3	03-L	61	46	36	10	6	4	13	4	6	38	36	26	143
4	04-O	24	27	15	9	5	2	7	8	7	8	14	6	66
5	05-R	48	50	41	13	11	7	11	14	12	24	25	22	139
6	06-E	18	15	18	0	3	2	3	1	3	15	11	13	51
7	07-S	85	60	27	26	15	9	24	21	9	35	24	9	<u>172</u>
8	08-T	19	15	8	4	4	1	4	4	1	11	7	6	41
9	09-M	20	18	10	8	4	4	8	9	3	4	5	3	48
10	10-N	103	80	72	48	30	28	36	28	27	19	22	17	<u>255</u>
11	11-I	42	36	25	8	4	4	7	10	9	27	22	12	103
12	12-C	125	121	119	11	10	18	42	32	28	72	79	73	<u>365</u>
Razem		581	516	404	138	92	79	159	137	107	284	287	218	
Ogółem		1 501			309			403			789			
%		100%			20,59%			26,85%			52,56%			

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Z analizy przedstawionych w tabeli nr 6 danych wynika, iż największą populację osób orzekanych w Miejskim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności stanowią osoby w wieku powyżej 60 roku życia oraz osoby wieku 41 do 59 lat, odpowiednio 49,82% i 34,43% ogółu. Jak wspomniano wyżej najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności są schorzenia/upośledzenia narządu ruchu oraz neurologiczne. Nasuwa to

wniosek, iż priorytetem do realizacji w ramach systemowych rozwiązań miasta Ruda Śląska na rzecz osób niepełnosprawnych powinno likwidowanie barier funkcjonalnych w strefie publicznej jako warunku aktywnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym. Z kolei wśród osób do 16 r.ż. 52,56% stanowią osoby między 8-16 rokiem życia.

Dane dotyczące zatrudnienia przedstawia poniższy wykaz (Tabela nr 8).

Tabela nr 8. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane w latach 2019-2020 z zaznaczeniem aktywności zawodowej wg zatrudnienia

Lp.	Symbole	Osoby zatrudnione			Razem 2019-2021	Osoby niezatrudnione			Razem
		2019	2020	2021		2019	2020	2021	
1	01-U	2	2	0	4	12	21	18	51
2	02-P	27	31	23	81	138	120	133	391
3	03-L	14	17	23	54	71	58	62	191
4	04-O	6	12	14	32	40	35	38	113
5	05-R	194	246	244	684	638	564	554	1 756
6	06-E	21	15	25	61	31	27	28	86
7	07-S	75	78	79	232	379	317	299	995
8	08-T	13	23	20	56	121	96	86	303
9	09-M	9	14	45	68	88	78	113	279
10	10-N	76	112	102	290	481	415	397	1 293
11	11-I	46	63	45	154	182	133	98	413
12	12-C	0	1	0	1	16	20	18	54
Razem		483	614	620	1 717	2 197	1 884	1 844	5925
Ogółem		1 717				5 925			
%		22,47%				77,53%			

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż tylko 22,47% spośród osób, które uzyskały orzeczenie było zatrudnionych. Na przestrzeni lat 2019 – 2021 liczba osób zatrudnionych z niepełnosprawnością wzrosła blisko o 29%. Natomiast 77,53% populacji osób z niepełnosprawnością pozostawało bez zatrudnienia na otwartym rynku pracy. W związku z tym bardzo ważnym działaniem jest dążenie do ograniczania bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnościami, którzy stanowią grupę ryzyka, zagrożoną zjawiskiem długotrwałego bezrobocia i wykluczenia społecznego.

VI. DZIAŁANIA MIASTA RUDA ŚLĄSKA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI Z ZAKRESU REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ

W ostatnich latach znacznie wzrosło zainteresowanie problematyką osób z niepełnosprawnościami. Nowe akty prawne umożliwiły powstanie licznych instytucji, proponujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom różnorodne formy pomocy – od wsparcia psychologicznego i informacji na temat metod postępowania, do pomocy w zorganizowaniu rehabilitacji i usamodzielnianiu osoby z niepełnosprawnością. W większości są to inicjatywy pozarządowe lub samorządowe. Nastąpił także wzrost świadomości na temat ludzi z niepełnosprawnościami, zarówno wśród osób im najbliższych, jak i w pozostałej części społeczeństwa.

Rehabilitacja osób z niepełnosprawnościami oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej (art. 7 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Przez uczestnictwo w życiu społecznym rozumie się możliwość pełnienia ról społecznych oraz pokonywanie barier w szczególności psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i w komunikowaniu się. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,

- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, finansowane są w głównie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Środki finansowe PFRON przekazywane są samorządowi na dany rok kalendarzowy. Wysokość środków przypadających dla miasta Ruda Śląska wyliczana jest zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 roku w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1605). Środki przeznaczane są na dofinansowanie:

- kosztów uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym,
- zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz w sprzęt rehabilitacyjny stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki,
- warsztatu terapii zajęciowej.

Z kolei rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego przez umożliwienie im korzystania z poradnictwa zawodowego, szkoleń zawodowych i systemu pośrednictwa pracy.

Do osiągnięcia powyższego celu niezbędne jest:

- dokonanie oceny zdolności do pracy (przeprowadzanie badań lekarskich i psychologicznych oraz ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań),
- prowadzenie poradnictwa zawodowego,
- przygotowanie zawodowe uwzględniające perspektywy zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Działalność Miasta Ruda Śląska z zakresu rehabilitacji społecznej poprzez podległe jednostki polega na:

- kierowaniu na szkolenia.
- kierowaniu na staże.
- dofinansowaniu podjęcia działalności gospodarczej.
- refundacji na utworzenie miejsc pracy.
- dofinansowaniu wynagrodzenia.

Ze środków PFRON finansowane są również następujące programy:

- 1) „Aktywny Samorząd”, w którym osoby z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się m.in. o dofinansowanie do:
 - a) zakupu i montażu oprzyrządowania posiadanego samochodu,
 - b) uzyskania prawo jazdy,
 - c) zakupu sprzętu elektronicznego,
 - d) zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, skutera elektrycznego,
 - e) zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
 - f) utrzymania aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,

g) uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.

2) **„Program wyrównywania różnic między regionami III”**, którego celem strategicznym jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej poprzez:

- a) przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe, zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób niepełnosprawnych zamieszkujących te budynki,
- b) zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy,
- c) zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nowo tworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych,
- d) zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych,
- e) zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby niepełnosprawne,
- f) zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenach powiatów pozbawionych tych placówek oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury warsztatów terapii zajęciowej na terenach powiatów, gdzie te placówki funkcjonują,
- g) zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

3) **Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”**, którego celem jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym na skutek działania żywiołu lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także objęcie wsparciem samorządów powiatowych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto PRFON swoimi działaniami wspiera samorządy w zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami polega na likwidacji barier architektonicznych, cyfrowych oraz informacyjno-komunikacyjnych, co reguluje art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Dostępność to właściwość środowiska (przestrzeni fizycznej, rzeczywistości cyfrowej, systemów informacyjno-komunikacyjnych, produktów, usług), która pozwala osobom z trudnościami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi) na korzystanie z niego na zasadzie równości z innymi. Dostępność jest dla wielu osób warunkiem prowadzenia niezależnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym kraju, społeczności lokalnej, szkoły czy miejsca pracy. Bariery funkcjonalne to brak dostępności lub utrudnienie w korzystaniu przez osobę niepełnosprawną z przestrzeni życiowej człowieka. Na tę przestrzeń życiową składa się architektura, urbanistyka, komunikowanie się, transport oraz urządzenia techniczne. Jej udostępnienie jest warunkiem integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Innymi słowy, możliwość aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym jest uwarunkowana uprzednią likwidacją istniejących barier. Na samorządy terytorialne każdego szczebla został nałożony ustawowy obowiązek zapewnienia przedmiotowej dostępności. Ustawa określa czasowy harmonogram działań oraz możliwe źródła finansowania.

Odrębny system wsparcia wynika z przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Rozwiązania określone w tej ustawie skierowane są m.in. do rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych. Podstawowym instrumentem wspierającym rodziny i opiekunów osób niepełnosprawnych są świadczenia opiekuńcze:

- 1) **zasilek pielęgnacyjny** - przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia oraz osobie, która ukończyła 75 rok życia,

2) **świadczenie pielęgnacyjne** z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- a) matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka,
- b) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- c) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- nie ma osób, o których mowa wyżej w pkt. 2 i 3 lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne nie jest uzależnione od dochodu.

3) **specjalny zasiłek opiekuńczy** przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom jeżeli:

- a) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- b) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- c) w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Problem niepełnosprawności nie dotyczy wyłącznie samych osób z niepełnosprawnościami, ale również ich rodzin i osób wspierających.

Wsparcie osoby z niepełnosprawnością, w zależności od wieku tej osoby, rodzaju jej niepełnosprawności, w różnym stopniu absorbuje rodzinę oraz inne osoby wspierające, które często rezygnują z własnej aktywności zawodowej, by zatroszczyć się o bliską osobę. Konieczność świadczenia całodobowego wsparcia jest zadaniem niezwykle wyczerpującym nie tylko fizycznie, ale też psychicznie.

W związku z tym podjęto szereg działań o charakterze programowym i legislacyjnym. Na podstawie przyjętej w 2016 r. ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” opracowano Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W 2019 r. utworzono Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON), zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018 r. obecnie Fundusz Solidarnościowy (FS). Programami finansowanymi z Funduszu Solidarnościowego, do realizacji których przystąpiło Miasto Ruda Śląska są:

- 1) **„Opieka wytchnieniowa”** – program, którego głównym celem jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:
 - a) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,

b) osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) przez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy. Jednym z jego celów jest wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia przez zapewnienie uczestnikom Programu usług „opieki wytchnieniowej” w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, ośrodka wsparcia i innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu realizującego Program. Celem programu jest także świadczenie usługi „opieki wytchnieniowej”, w ramach pobytu całodobowego w ośrodku wsparcia, w ośrodku/placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym wpisaną do rejestru właściwego wojewody lub w innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu realizującego Program. Program dotyczy wsparcia członków rodziny lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami z orzeczeniami o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniami równoważnymi.

2) „**Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych**”. Celem programu jest:

- a) zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,
- b) poprawa jakości oraz dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych w wieku do 75. roku życia ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dla dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności.

3) „**Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**”- program, który zapewnia osobom z niepełnosprawnościami posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym usłudze asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Jednym z celów Programu jest ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia, a także przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami, umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności np. przez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy też sportowych.

Problemy niepełnosprawnych mieszkańców Rudy Śląskiej traktowane są w sposób priorytetowy, czego wyrazem jest zarówno systemowe podejście do ich rozwiązywania, jak i budowanie bogatej infrastruktury wspierającej osoby niepełnosprawne; działaniom tym przyświecała od początku idea dobra wspólnego i świadomość tego, iż osoba niepełnosprawna bez względu na rodzaj i rozległość swojego defektu zawsze pozostaje osobą i powinna być traktowana jako osoba (zasada personalizacji). Życie osoby z niepełnosprawnością powinno być w jak największym stopniu zbliżone do standardów jakie panują w społeczności, do której ta osoba przynależy (zasada normalizacji). Niniejszy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest zgodny i realizuje cele zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Ruda Śląska do 2030 r. -aktualizacja 2018 rok”. Przedstawiona w strategii wizja rozwoju miasta została sformułowana została w następujący sposób: „Ruda Śląska – miasto dzielnic, które nie dzielą, dobre do zamieszkania, pracy i wypoczynku” i została rozwinięta jako cel do osiągnięcia do 2030 roku. Jako miasto dobrych warunków dla zaspokajania oczekiwań i rozwoju swoich mieszkańców oraz wykorzystywania ich energii, kompetencji, kreatywności i przedsiębiorczości. Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami (...) realizuje również postulaty zawarte w Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Ruda Śląska na lata 2015 - 2030, gdzie zapisano, iż ważnym obszarem działań polityki społecznej w mieście jest wsparcie osób niepełnosprawnych. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są w różnych obszarach polityki społecznej: ochrony zdrowia, edukacji czy pomocy społecznej, a także poza nią np. w sferze likwidowania barier architektonicznych czy w komunikacji.

Prowadzone w mieście działania odnoszone do osób z niepełnosprawnością mają na celu przede wszystkim ich integrację społeczną, wyrównywanie szans oraz zapobieganie marginalizacji osób sprawnych inaczej.

Miasto wspiera również organizacje pozarządowe, skupiające osoby niepełnosprawne i pracujące na ich rzecz, co wiąże się ściśle z ideą pomocniczości. Poprzez m.in. przyjmowanie co roku Programu Współpracy

Miasta Ruda Śląska z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W prezentowanym programie „Ruda Śląska - Miastem przyjaznym niepełnosprawnym”, mając świadomość istniejących niedostatków, ale i możliwości, starano się dostosować projekty w taki sposób, aby ich realizacja pozwoliła na bardziej efektywne spełnienie przyjętych założeń, odnoszonych do potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych.

VII. ZASADY FUNKCJONOWANIA PROGRAMU I EWALUACJA.

Z uwagi na zmieniające się otoczenie prawne oraz pojawiające się nowe możliwości należy pozostawić otwarty charakter Programu, który będzie podlegał rocznej ewaluacji w I kwartale każdego roku. Sprawozdanie z realizacji projektów, zawartych w programie oraz wykaz aktualnych na dany rok projektów ogłaszany będzie corocznie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ruda Śląska.

Część II szczegółowa – projekty

**WYKAZ PROJEKTÓW DO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
„Ruda Śląska-Miastem Przyjaznym Osobom z Niepełnosprawnościami”**

CEL STRATEGICZNY (C1)			
Działanie na rzecz wsparcia i integracji społecznej osób niepełnosprawnych			
Lp.	Symbol	Tytuł projektu	Strona
1	C ₁ K ₆	Rudzki Zakład Aktywności Zawodowej	21
2	C ₁ K ₆	Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i zabezpieczenie ich funkcjonowania w środowisku	22
3	C ₁ K ₆	Prowadzenie ośrodka wsparcia – Środowiskowego Domu Samopomocy	24
4	C ₁ K ₆	Przygotowanie rodziny do zapewnienia oparcia dziecku z niepełnosprawnościami	25
5	C ₁ K ₆	Rozwijanie i upowszechnianie idei integracji społecznej – miejskie obchody Tygodnia Godności Osób z Niepełnosprawnościami	26
6	C ₁ K ₆	Likwidacja barier transportowych, tworzenie warunków dla przewozu osób z niepełnosprawnościami	27
7	C ₁ K ₆	Wspieranie osób z niepełnosprawnością w procesie rehabilitacji w formie dofinansowania do zadań realizowanych przez PFRON	28
8	C ₁ K ₆	Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”	29
9	C ₁ K ₆	Rozwój Lokalnego Informatora dla Osób z Niepełnosprawnościami	30
10	C ₁ K ₆	Opieka wytchnieniowa	31
11	C ₁ K ₆	Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	32
CEL STRATEGICZNY (C3)			
Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu			
Aktywizacja osób niepełnosprawnych i ich rodzin do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym			
12	C ₃ K ₄	System Wczesnego Wspomagania Rozwoju	33
13	C ₃ K ₄	Wieloaspektowa opieka nad dzieckiem z zaburzeniami mowy, głuchym, niedosłyszającym, niedowidzącym i niewidomym	34
CEL STRATEGICZNY (C5)			
Rozwój systemu działań edukacyjnych, wychowawczych i profilaktycznych			
Wspieranie działań integracyjnych w placówkach oświatowych			
14	C ₅ K ₈	Dzień Wiedzy o Autyzmie w ramach Światowego Dnia Autyzmu	35
15	C ₅ K ₈	Festiwal „Jesienne klimaty”	36
16	C ₅ K ₈	Integracja – „Wspólnie poznajemy świat”	37
17	C ₅ K ₈	Jasełka integracyjne	38
18	C ₅ K ₈	Konkurs plastyczny dla dzieci z niepełnosprawnością – „Świąteczne inspiracje”	39
19	C ₅ K ₈	Likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza	40
20	C ₅ K ₈	Ogród sensoryczny	40
21	C ₅ K ₈	Organizacja wyjazdu dla uczniów i absolwentów Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w konwencji obozu harcerskiego	42
22	C ₅ K ₈	Organizacja imprezy integracyjnej: „Święty Łukasz Kolęduje”	43
23	C ₅ K ₈	„Żyjmy zdrowo”	43
24	C ₅ K ₈	Obchody Światowego Dnia Autyzmu	44
25	C ₅ K ₈	„Sprawni – niepełnosprawni” - budowa sali gimnastycznej z zapleczem rehabilitacyjnym przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 7 Specjalnych w Rudzie Śląskiej	45

26	C ₅ K ₈	Bieg „Otwartych Serc”	46
CEL STRATEGICZNY(C6)			
Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym			
Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy			
27	C ₆ K ₁	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej (IV)	47
Promowanie i wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych			
28	C ₆ K ₂	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Ruda Śląska (V)	49
CEL STRATEGICZNY (C9)			
Tworzenie i rozwijanie warunków sprzyjających aktywności kulturalnej, fizycznej oraz zdrowego stylu życia mieszkańców			
Profilaktyka i integracja społeczna poprzez kulturę i aktywność fizyczną			
29	C ₉ K ₂	Regionalny Turniej Piłki Nożnej Olimpiad Specjalnych	50
30	C ₉ K ₂	Turniej piłki nożnej Szkół Specjalnych Rudy Śląskiej i miast ościennych	51
31	C ₉ K ₂	Olimpiada Zdrowia	52
32	C ₉ K ₂	Konkurs gwary śląskiej na wesoło	52

1. Rudzki Zakład Aktywności Zawodowej [C₁K₆]

Cel projektu:

Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono upośledzenie umysłowe, autyzm lub chorobę psychiczną.

Adresat:

Osoby z terenu Rudy Śląskiej lub miast ościennych ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono upośledzenie umysłowe, autyzm lub chorobę psychiczną.

Realizator projektu:

Pracownicy obsługi Rudzkiego Zakładu Aktywności Zawodowej, podmioty zewnętrzne realizujące poszczególne projekty.

Założenia merytoryczne:

Przywrócenie osób z niepełnosprawnościami do samodzielnego życia w środowisku lokalnym poprzez prowadzoną rehabilitację społeczną i zawodową oraz podjęcie pracy poza zakładem.

Etapy realizacji projektu:

Etap wstępny:

- wdrożenie do przestrzegania podstawowych przepisów, zasad i reguł obowiązujących na terenie zakładu pracy,
- wykształcenie nawyków odpowiedzialności, dokładności, sumienności, otwartości na innych,
- uczenie pracy w grupie, wzajemnej lojalności, solidarności i koleżeństwa,
- przysposobienie do wykonywania obowiązków zawodowych,
- opracowanie Indywidualnego Programu Rehabilitacji dla każdego pracownika.

Etap realizowania Indywidualnego Programu Rehabilitacji:

- podnoszenie własnych umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez pracowników niepełnosprawnych,
- wykonywanie pracy w systemie rotacyjnym, mającym na celu doskonalenie umiejętności na różnych stanowiskach,
- uczestnictwo w najróżniejszych formach rehabilitacji społecznej,
- korzystanie z rehabilitacji medycznej w celu polepszenia bądź utrzymania w miarę dobrego stanu zdrowia.

Etap końcowy – opuszczenie Rudzkiego Zakładu Aktywności Zawodowej i podjęcie pracy poza zakładem:

- ocena pracownika i jego gotowości do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku,
- opracowanie indywidualnej ścieżki rozwoju zawodowego - praca metodą coachingu tzn. wspieranie pracownika niepełnosprawnego w samodzielnym dokonywaniu zamierzonej zmiany, w oparciu o własne zasoby i możliwości,
- nawiązanie kontaktu z potencjalnym pracodawcą,
- pracownik deklarujący wyjście na rynek pracy zapoznaje się z nowym miejscem i stanowiskiem pracy w asyście coacha delegowanego przez Rudzki Zakład Aktywności Zawodowej,
- omówienie warunków zatrudnienia z przyszłym pracodawcą,
- pomoc w przygotowaniu pełnej dokumentacji,
- podjęcie pracy poza Rudzkim Zakładem Aktywności Zawodowej,
- utrzymywanie doraźnych kontaktów z pracownikiem, który wyszedł na rynek pracy.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Osoby z niepełnosprawnością opuszczające Rudzki Zakład Aktywności Zawodowej są w stanie samodzielnie podjąć pracę i się z niej utrzymać, umiejętnie komunikować się z otoczeniem, bezproblemowo funkcjonować w środowisku lokalnym.

Wskaźniki:

- liczba osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w Rudzkim Zakładzie Aktywności Zawodowej,
- liczba osób z niepełnosprawnościami podejmujących pracę poza Rudzkim Zakładem Aktywności Zawodowej.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdawczość:

- miesięczna względem Urzędu Skarbowego,
- kwartalna względem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Urzędu Miasta Ruda Śląska,
- roczna względem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Urzędu Miasta Ruda Śląska i Urzędu Skarbowego.

Wewnętrzny system monitorowania działań i audytu wewnętrznego.

Źródło finansowania:

- Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wg algorytmu, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- dotacja przedmiotowa z budżetu miasta,
- wpływy ze sprzedaży wyrobów i usług.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od grudnia 2004 r. do nadal.

Od marca 2011 r. jako samorządowy zakłady budżetowy – Rudzki Zakład Aktywności Zawodowej.

2. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i zabezpieczenie ich funkcjonowania w środowisku [C₁K₆]

Cel projektu:

Stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami przy zachowaniu zasady integracji społecznej tych osób poprzez m.in. pobyt w mieszkaniu chronionym.

Adresat:

Osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych.

Realizator projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Miasto podejmuje szereg działań umożliwiających poprawę codziennego funkcjonowania osobom z niepełnosprawnościami. Należy do nich m.in. objęcie osób z niepełnosprawnościami pomocą w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania. Ponadto osoby z niepełnosprawnościami na co dzień mogą korzystać ze środowiskowych form wsparcia poprzez m.in. uczestnictwo w zajęciach prowadzonych przez funkcjonujące na terenie Miasta środowiskowe domy samopomocy

Celem uniknięcia konieczności korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z instytucjonalnych całodobowych form opieki i możliwości dalszego funkcjonowania, w środowisku utworzone zostały mieszkania chronione. Aktualnie na terenie Miasta funkcjonują 2 mieszkania chronione, przeznaczone tylko dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Prowadzenie mieszkań chronionych wynika z obowiązku zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami różnych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku.

Wiele osób niepełnosprawnych stało się klientami pomocy społecznej, z powodu choroby utraciło własne mieszkanie lub mieszka w warunkach uniemożliwiających rehabilitację.

Mieszkania chronione dla osób z niepełnosprawnościami są formą wsparcia, która pozwala im na usamodzielnienie się w przyjaznych, dostosowanych do ich potrzeb warunkach. Dzięki tej formie pomocy osoby z niepełnosprawnościami mogą rozwijać umiejętności nabyte w toku wcześniejszej rehabilitacji oraz kształtować poczucie pełnej odpowiedzialności za podejmowane działania i decyzje. Pierwszeństwo w otrzymaniu tej formy wsparcia będą miały osoby samotne lub zamieszkujące w trudnych warunkach lokalowych albo środowiskowych. Mieszkania chronione stanowią formę wsparcia, z której można korzystać do czasu uzyskania własnego mieszkania lub na stałe.

Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych oraz warunki kierowania i pobytu regulują przepisy Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych.

Wszelkie sprawy socjalne załatwia pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dochodzący i sprawujący nadzór nad funkcjonowaniem mieszkań i ich mieszkańców. Wsparcia psychologicznego udziela psycholog Środowiskowego Domu Samopomocy lub Poradni Zdrowia Psychicznego. Ponadto osoby przebywające w mieszkaniach objęte są pomocą w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczonych w miejscu zamieszkania (zleceniobiorca wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert). Osoby te mogą także korzystać z pobytu dziennego w Środowiskowym Domu Samopomocy.

Etapy realizacji projektu:

- utrzymanie funkcjonujących aktualnie mieszkań w zakresie adekwatnym do potrzeb mieszkańców, zgodnie z obowiązującymi standardami. Miejsce w mieszkaniu chronionym dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznawane jest w drodze decyzji administracyjnej Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej lub innej upoważnionej osoby. Przy kwalifikacji poszczególnych osób ubiegających się o pomoc w formie mieszkania chronionego brane są pod uwagę przede wszystkim pozytywne efekty wcześniejszej readaptacji w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy, brak własnego mieszkania lub zamieszkanie w warunkach uniemożliwiających dalszą rehabilitację oraz konieczność korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- pozyskanie środków zewnętrznych m.in. z Budżetu Państwa, środków unijnych na utworzenie nowych mieszkań adekwatnych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- utrzymanie osób z niepełnosprawnościami w środowisku,
- przeciwdziałanie marginalizacji i napiętnowaniu społecznemu,
- usamodzielnienie i uzyskanie odpowiedzialności za własne działania i decyzje,
- minimalizowanie instytucjonalnych form pomocy.

Wskaźniki:

- liczba mieszkań,
- liczba miejsc,
- liczba osób objętych pomocą.

Zasady ewaluacji:

- liczba osób korzystających z mieszkania,
- wywiady indywidualne z lokatorami,
- ocena sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym,
- sprawozdania.

Źródło finansowania:

W ramach budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Środki zewnętrzne m.in. Budżet Państwa, środki unijne.

Termin realizacji:

Od 2008 r. do 2018 r. projekt był realizowany pod nazwą „Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi”. Od 2019 r. zmianie uległ zakres i tytuł projektu, który jednocześnie połączony został z projektem „Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych”.

3. „Prowadzenie ośrodka wsparcia – Środowiskowego Domu Samopomocy” [C1K6]

Cel projektu:

- utrzymanie w środowisku osób przewlekłe psychicznie chorych, osób upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych,
- poprawa jakości życia i funkcjonowania w środowisku poprzez działania wspierająco-aktywizujące,
- powstrzymanie postępującej regresji związanej z chorobą.

Adresat:

Osoby przewlekłe psychicznie chore, osoby upośledzone umysłowo, osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Realizator projektu:

Realizator wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert.

Założenia merytoryczne:

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Człowiek posiada tylko dwie możliwości zaspokajania swoich potrzeb albo przez aktywność własną, albo przez aktywność innych ludzi. W sytuacji, gdy bardzo wiele osób w związku z chorobą, urazem czy niepełnosprawnością nie zaspakaja swoich potrzeb, powstaje problem, w jakiej kolejności i w jakim zakresie należy je zaspokoić, aby nie doszło do powikłań zdrowotnych. Dlatego niezwykle ważny jest taki dobór zajęć terapeutycznych, by stworzyć uczestnikom jak najlepsze warunki do nabywania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, realizacji zadań życiowych, prawidłowego funkcjonowania w środowisku lokalnym, zapobiegania stanom powodującym konieczność nieustannej opieki ze strony rodziny czy instytucji.

Wszystkie podejmowane działania winny być ukierunkowane na uczenie funkcjonowania w codziennym życiu, rozwijanie umiejętności interpersonalnych, uczenie rozwiązywania problemów w celu przygotowania uczestników do codziennego życia tak, by byli zaradni, umieli sterować własnym zachowaniem i by mogli uczestniczyć w życiu społecznym.

Etapy realizacji projektu:

- kwalifikacja osób do skierowania do placówki,
- dostosowanie organizacji domu do realizacji planu postępowania wspierająco-aktywizującego,
- działalność domu prowadzona przez 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku w godz. od 7.30 do 15.30,
- zajęcia w domu organizowane w grupach oraz indywidualnie,
- zapewnienie uczestnikom domu spożywania śniadania przygotowanego w ramach treningu kulinarnego oraz umożliwienie spożywania gorącego posiłku przyznanego w ramach zadania własnego gminy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy o pomocy społecznej.

Głównym zadaniem placówki jest realizacja indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego – ustalonego odpowiednio do potrzeb i możliwości psychofizycznych każdego uczestnika, rodzaju i zakresu usług świadczonych w placówce.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- rehabilitacja psychiczna i fizyczna uczestników,
- zwiększenie wglądu w mechanizmy zachowań własnych, przywrócenie do życia i funkcjonowania w społeczeństwie lokalnym,
- poprawa jakości życia uczestników placówki - powstrzymywanie postępującej regresji związanej z chorobą.

Wskaźniki:

- liczba miejsc,
- liczba osób skierowanych do placówki,

Zasady ewaluacji:

Analiza dokumentacji.

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Budżet Państwa.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2005 r. do nadal.

4. Przygotowanie rodziny do zapewnienia oparcia dziecku z niepełnosprawnościami [C1K6]

Cel projektu:

- łączenie rodziny w proces terapeutyczny dziecka,
- budowanie prawidłowych więzi emocjonalnych i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój dziecka.

Adresat:

Dzieci z niepełnosprawnościami i ich rodziny.

Realizator projektu:

Zespół: psycholog, pedagog, rehabilitant, pielęgniarka – pracownicy Ośrodka Adaptacyjnego dla Dzieci Niepełnosprawnych we współpracy z pracownikami socjalnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Założenia merytoryczne:

Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych jest placówką działającą w systemie pomocy społecznej, wspierającą rodzinę w rehabilitacji, edukacji i wychowaniu dziecka z niepełnosprawnościami.

Najczęściej są to dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, stąd konieczność przygotowania ich do pełnienia ról w taki sposób, aby wychowujące się w niej dziecko z niepełnosprawnościami, znalazło pełne oparcie. Wiadomo bowiem, że tylko zaangażowanie całej rodziny w terapię może przynieść sukces rehabilitacyjny i wychowawczy. Dziecko powinno uczestniczyć w kreowaniu własnej terapii. Może to zrobić tylko wtedy, gdy czuje wsparcie najbliższych, z którymi jest związane emocjonalnie.

Etapy realizacji projektu:

- spotkanie z rodzicami na terenie Ośrodka.
- zajęcia z choreoterapii z udziałem rodziców i dzieci prowadzone przez instruktora na terenie Ośrodka.
- indywidualne rozmowy ze specjalistami (wg potrzeb).
- zajęcia praktyczne z rodzicami (tematyka: prawidłowa pielęgnacja dziecka niepełnosprawnego w domu, prawidłowe żywienie i karmienie, proste ćwiczenia rehabilitacyjne w domu).
- pomoc w organizowaniu wyjazdów (szczególnie w okresie letnim) na rodzinne turnusy rehabilitacyjne.
- doradztwo w zakresie przystosowania mieszkania i niezbędnego wyposażenia stosownie do potrzeb niepełnosprawnego dziecka.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Rodzina zostaje włączona w proces terapeutyczny dziecka.

Wskaźniki:

Liczba rodzin włączonych w proces terapeutyczny dziecka z niepełnosprawnościami.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło Finansowania:

Budżet Miasta

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2000 r. do nadal.

5. Rozwijanie i upowszechnianie idei integracji społecznej – miejskie obchody Tygodnia Godności Osób z Niepełnosprawnościami [C1K6]

Cel projektu:

Podnoszenie jakości życia niepełnosprawnych mieszkańców Rudy Śląskiej, poprzez rozwijanie idei integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz propagowanie działań służących pogłębianiu więzi społecznych, dialogu, partnerstwa i współpracy, a także zwiększeniu partycypacji kulturalnej tej grupy społecznej.

Istotą projektu jest przeprowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnej na rzecz równości szans, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz propagowanie aktywnych postaw niepełnosprawnych mieszkańców Rudy Śląskiej.

Adresat:

Bezpośrednimi beneficjentami projektu są niepełnosprawni mieszkańcy Rudy Śląskiej.

Realizator projektu:

- ośrodki wsparcia,
- organizacje pozarządowe,
- placówki oświatowe,
- miejskie jednostki organizacyjne.

Założenia merytoryczne:

Problem niepełnosprawności dotyka wszystkie środowiska, społeczeństwa i kraje na całym świecie. Szacuje się, że na świecie żyje około pięćset milionów ludzi przejawiających niedobory w różnych obszarach sprawności i funkcji życiowych, które stanowią poważne utrudnienie, a czasem wręcz uniemożliwiają im pełną realizację własnych potrzeb. Istnieje zatem pilna potrzeba poszukiwania rozwiązań gwarantujących ludziom borykającym się z problemem niepełnosprawności poczucie akceptacji społecznej i rzeczywistą możliwość odgrywania czynnej roli w rodzinie, społeczności lokalnej, państwie.

Etapy realizacji projektu:

Projekt zakłada organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców Rudy Śląskiej w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym.

Tydzień Godności Osób z Niepełnosprawnościami odbywa się tradycyjnie w maju każdego roku, a związane z nim imprezy mają miejsce w poszczególnych dzielnicach miasta. Honorowym patronem przedsięwzięcia jest Prezydent Miasta Ruda Śląska. Władze samorządowe przekazują niepełnosprawnym mieszkańcom Rudy Śląskiej symboliczny klucz do bram miasta, przez co wyrażają swój szacunek wobec nich i potwierdzają, że w tych dniach są oni gospodarzami naszego miasta.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- podniesienie statusu społecznego osób niepełnosprawnych,
- wzrost społecznej akceptacji dla zjawiska niepełnosprawności,
- poszerzenie niezależności i pełniejsze włączenie niepełnosprawnych mieszkańców w nurt życia lokalnych społeczności,
- zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym miasta,
- zaoferowanie osobom niepełnosprawnym możliwości spędzania wolnego czasu, posiadających walor rehabilitacyjny, rozwijający zainteresowania, promujący zdrowy i aktywny styl życia,
- wypromowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej – również wśród samych niepełnosprawnych,
- stworzenie płaszczyzny dla porozumienia i współpracy mieszkańców Rudy Śląskiej oraz organizacji i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- wypromowanie idei wolontariatu.

Wskaźniki:

Liczba osób uczestniczących w poszczególnych imprezach w ramach realizowanego projektu.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- budżet miasta,
- sponsorzy,
- środki własne organizatorów poszczególnych imprez.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2003 r. do nadal.

6. Likwidacja barier transportowych; tworzenie warunków dla przewozu osób z niepełnosprawnościami [C1K6]

Cel projektu:

Likwidacja barier transportowych; tworzenie warunków dla przewozu osób z niepełnosprawnościami realizowanego przez podmioty wykonujące zadania statutowe na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Do realizowania zadań powiatu, gminy oraz fundacji, stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, a dla prowadzenia wymienionej działalności niezbędny jest środek transportu, należy stworzyć odpowiednie warunki dla zakupu lub przystosowania środków transportu do przewozu osób niepełnosprawnych.

Adresat:

Osoby z niepełnosprawnościami.

Realizator projektu:

Miasto Ruda Śląska.

Założenia merytoryczne:

Wyrównywanie szans rozwojowych osób niepełnosprawnych odbywa się głównie poprzez eliminację barier stojących na przeszkodzie zwiększania mobilności zawodowej, społecznej i przestrzennej oraz zapewniania równego dostępu do infrastruktury społecznej i technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla kształtowania konkurencyjności (transportowej, edukacyjnej, zdrowia, kultury), a także dostępu do podstawowych usług publicznych.

Powiat, gmina (jednostki samorządu terytorialnego) oraz fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której statutowym działaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami, a realizowanie tej działalności przewiduje ich przewóz, podejmuje działania związane z zakupem lub przystosowaniem odpowiedniego środka transportu dla osób z niepełnosprawnościami dla prawidłowego realizowania swoich zadań.

Etapy realizacji projektu:

Przygotowanie wniosku o przyznanie dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do zakupu środka transportu dla osób z niepełnosprawnościami. Zawarcie umowy z PFRON na realizację Programu. Uzyskanie dofinansowania na zakup środka transportu, użyczenie środka transportu placówce wykonującej zadania statutowe na rzecz osób niepełnosprawnych.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami zorganizowanego transportu.

Wskaźniki:

Liczba podmiotów korzystających ze środka transportu dla osób niepełnosprawnych.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne

Źródło finansowania:

- budżet miasta,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Termin realizacji

Projekt realizowany od 2003 r. do nadal.

7. Wspieranie osób z niepełnosprawnością w procesie rehabilitacji w formie dofinansowania do zadań realizowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych [C1K6]

Cel projektu:

Ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez ogólną poprawę psychofizycznej sprawności, rozwijanie umiejętności społecznych, nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych przez osoby z niepełnosprawnością, usunięcie lub zmniejszenie uciążliwości różnego rodzaju barier.

Adresat:

Osoby z niepełnosprawnością z terenu miasta Ruda Śląska.

Realizator projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Osoba z niepełnosprawnością ma prawo do korzystania z dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym oraz dofinansowania do: turnusu rehabilitacyjnego, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz zaopatrzenia w środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne.

Etapy realizacji projektu:

- zainteresowanie niepełnosprawnych mieszkańców Rudy Śląskiej możliwością uzyskania dofinansowania na różne cele ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- zainteresowanie organizacji pozarządowych możliwością uzyskania dofinansowania do organizowanych imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych dla osób z niepełnosprawnością,
- akcja informacyjna w prasie lokalnej, wśród organizacji pozarządowych, przez pracowników socjalnych na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- pomoc osobom z niepełnosprawnością przy wypełnianiu wniosków i gromadzeniu odpowiedniej dokumentacji.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Dotarcie z informacjami na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do osób z niepełnosprawnością, które z takiej pomocy dotąd nie korzystały.

Wskaźniki:

Liczba osób, którym przyznano dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- wkład własny wnioskodawcy.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od stycznia do grudnia każdego roku.

8. Pilotażowy program „Aktywny Samorząd” [C1K6]

Cel projektu:

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Adresat:

Osoby z niepełnosprawnością wg uprawnień określonych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Realizator projektu:

Realizatorem programu jest samorząd powiatowy.

Założenia merytoryczne:

Formy wsparcia przewidziane w programie adresowane są do uprawnionych osób fizycznych. Dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Program „Aktywny samorząd” jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami. Działania przewidziane w programie umożliwią samorządowi aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

Liczba osób korzystających z finansowego wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zasady ewaluacji:

Ewaluacja programu obejmuje: ocenę jakości, skuteczności i efektywności programu. Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- wkład własny wnioskodawcy,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Termin realizacji:

Program realizowany od 2012 r. do nadal.

9. Rozwój Lokalnego Informatora dla Osób z Niepełnosprawnościami [C1K6]**Cel projektu:**

Budowanie świadomości społeczności lokalnej, przekazywanie informacji na temat niepełnosprawności, pomoc osobom niepełnosprawnym w dotarciu do informacji dot. aktów prawnych, procedur oraz bazy wiedzy umożliwiającej optymalne funkcjonowanie i radzenie sobie z trudnościami. Kontynuacja działalności internetowego Informatora dla Osób Niepełnosprawnych w formie fanpage <https://www.facebook.com/integra>.

Adresat:

Osoby niepełnosprawne, środowisko rodzinne, mieszkańcy Rudy Śląskiej, zainteresowani odbiorcy z całego kraju.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Szerzenie wiedzy na temat niepełnosprawności, inicjowanie działań integracyjnych, informowanie o aktualnych wydarzeniach dotyczących osób niepełnosprawnych na terenie miasta, udzielanie wsparcia z zakresu problematyki prawnej, socjalnej, psychologiczno-pedagogicznej, promowanie działań miasta na rzecz niepełnosprawności.

Etapy realizacji projektu:

Prowadzenie portalu i jego dalszy rozwój.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Poszerzenie wiedzy o problematyce niepełnosprawności, udzielenie wsparcia osobom niepełnosprawnym, promocja działań na rzecz środowiska tych osób.

Wskaźniki:

Liczba miesięcznych wejść do portalu.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Sponsorzy, ewentualne wsparcie środków konkursowych i grantowych (budżet miasta, środki pozabudżetowe).

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2016 r. do nadal.

10. „Opieka wytchnieniowa” [C1K6]**Cel projektu:**

Głównym celem Programu „Opieka wytchnieniowa” jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami.

Dzięki usługom opieki wytchnieniowej osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobami z niepełnosprawnościami dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

Adresat:

Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którzy wymagają usług opieki wytchnieniowej. Przy czym usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną i sprawują całodobową opiekę nad osobą niepełnosprawną.

Realizator projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Usługi opieki wytchnieniowej powinny być prowadzone z zachowaniem podmiotowości osób niepełnosprawnych oraz ich niezależności.

Etapy realizacji projektu:

- aplikacja o środki na realizację usług opieki wytchnieniowej,
- wyłonienie realizatora usług,
- przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków/zgłoszeń osób chcących skorzystać z usług opieki wytchnieniowej,
- rozliczanie płatności za wykonane usługi,
- sprawozdawczość.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- zapewnienie pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej i poczucia bezpieczeństwa zarówno osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom,
- zwiększenie możliwości opiekunów osób niepełnosprawnych w zakresie udziału w życiu społecznym, zawodowym, zadbania o własne zdrowie czy też inne potrzeby oraz realizacji indywidualnych aspiracji,
- poprawa komfortu życia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą,
- liczba godzin zrealizowanych usług.

Zasady ewaluacji:

- liczba osób korzystających z usług,
- liczba godzin zrealizowanych usług.
- sprawozdania.

Źródło finansowania:

Fundusz Solidarnościowy w ramach Programu: „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2021 r. do nadal.

Zadanie realizowane w oparciu ośrodki Funduszu Solidarnościowego, dostępne corocznie w ramach ogłaszanych Programów Ministerialnych – w roku 2022 Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022.

11. Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej [C1K6]**Cel projektu:**

Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępności do usługi asystenta, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Adresat:

Usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej udzielane są dzieciom do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych.

Realizator projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Usługi asystencji osobistej, realizowane na rzecz osoby z niepełnosprawnością, mogą w szczególności polegać na pomocy asystenta w wykonywaniu czynności dnia codziennego, wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem Programu w wybrane przez uczestnika miejsca, załatwianiu spraw urzędowych, korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy), zaprowadzaniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej lub przyprawdzaniu z niej.

Rodzaj usług i ich zakres godzinowy powinny być uzależnione od osobistej sytuacji osoby niepełnosprawnej, z uwzględnieniem stopnia i rodzaju niepełnosprawności uczestnika Programu.

Zadaniem asystenta nie jest podejmowanie decyzji za osobę niepełnosprawną, a jedynie pomaganie bądź wspieranie jej w realizacji osobistych zamiarów.

Etapy realizacji projektu:

- aplikacja o środki na realizację usług asystenckich,
- wyłonienie realizatora usług,
- przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków/zgłoszeń osób chcących skorzystać z usług asystenckich,
- rozliczanie i płatności za wykonane usługi,
- sprawozdawczość.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- zapewnienie pomocy w formie usług asystenta i poczucia bezpieczeństwa osobom wymagającym tej formy wsparcia,
- zwiększenie dostępu do uczestnictwa w życiu społecznym,
- zaangażowanie osób niepełnosprawnych w działania zmierzające do poprawy swojej sytuacji życiowej i komfortu życia,
- wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za własne działania i decyzje,

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą,
- liczba godzin zrealizowanych usług.

Zasady ewaluacji:

- liczba osób korzystających z usług,
- liczba godzin zrealizowanych usług,
- sprawozdania.

Źródło finansowania:

Fundusz Solidarnościowy w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2021 r. do nadal.

Zadanie realizowane w oparciu ośrodki Funduszu Solidarnościowego, dostępne corocznie w ramach ogłaszanych Programów Ministerialnych – w roku 2022 Program ”Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022.

12. System Wczesnego Wspomagania Rozwoju [C3K4]

Cel główny projektu:

Koordinacja Wczesnego Wspomagania Rozwoju.

Cele szczegółowe:

- kwalifikacja i objęcie oddziaływaniem terapeutycznym dzieci z grupy zwiększonego ryzyka od momentu zdiagnozowania niepełnosprawności,
- zapobieganie nawarstwiającym się z biegiem lat zaburzeniom zachowania i trudnościom wychowawczym,
- zapewnienie optymalnych warunków rozwoju dziecka,
- wyrównywanie szans edukacyjnych dziecka,
- objęcie wszechstronnym wsparciem, w tym psychologicznym środowiska rodzinnego dziecka.

Adresaci:

Dziecko, rodzic /opiekun, środowisko, instytucje.

Realizator projektu:

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

Założenia merytoryczne projektu:

Usprawnienie obecnie podejmowanych na terenie miasta działań w zakresie WWR, poprzez podjęcie współpracy wszystkich instytucji, działających na rzecz dziecka i jego rodziny w zakresie profilaktyki, rehabilitacji, terapii i działań wspierających.

Etapy realizacji projektu:

- utworzenie Bazy Danych o poszczególnych instytucjach realizujących WWR, świadczących pomoc rodzinie dotkniętej problemem niepełnosprawności dziecka; nawiązanie współpracy i koordynacja działań wymienionych instytucji,
- akcja informacyjna.

Planowane efekty projektu, wskaźniki realizacji działań:

- jednorodny, efektywny system pomocy dzieciom i rodzinom dotkniętym problemem wymagającym wczesnej interwencji,
- zmniejszenie nakładów skierowanych na pomoc, edukację i rehabilitację dzieci z niepełnosprawnościami dzięki wczesnej diagnozie problemu, profilaktyce i kampanii informacyjnej,

- minimalizowanie skutków deficytów rozwojowych dziecka, co skutkuje obniżeniem kosztów leczenia i edukacji dzieci specjalnej troski.

Wskaźniki:

Liczba wydanych opinii WWR; Liczba dzieci objętych WWR i do 2026 działaniami WOKRO (Wiodący Ośrodek Koordynująco-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy).

Zasady ewaluacji:

Stały monitoring działalności PPP i WOKRO. Sprawozdanie roczne – ilościowe i jakościowe.

Źródła finansowania:

- środki z subwencji oświatowej - finansowane działania prowadzone w oparciu o opinię PPP o potrzebie wczesnego wspomaganie,
- środki z subwencji oświatowej, celowej – działalność WOKRO,
- środki z budżetu miasta oraz instytucji zewnętrznych (np. projekty systemowe) - finansowanie pozostałych działań CWWR,

Termin realizacji:

Od 2017 do 2026 roku

13. Wieloaspektowa opieka nad dzieckiem z zaburzeniami mowy, głuchym, niedosłyszającym, niedowidzącym i niewidomym [C3K4]

Cel projektu:

Pełna integracja dzieci z niepełnosprawnościami (z zaburzeniami mowy, niesłyszających, niedosłyszających, niewidomych, niedowidzących) w szkole masowej w oparciu o kompleksową opiekę w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

Adresat:

Uczniowie, dzieci z zaburzeniami mowy, niedosłyszające, niedowidzące, rodzice i nauczyciele.

Realizator projektu:

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne projektu:

Chcąc efektywnie oddziaływać na prawidłowy rozwój dziecka z niepełnosprawnościami poprzez dopasowanie do jego możliwości form wychowania i przekazywania treści dydaktycznych konieczna jest wieloaspektowa pomoc płynąca z wszystkich środowisk życia dziecka. Dotyczy to domu rodzinnego, placówek oświatowych, a także grup rówieśniczych. Dlatego tak istotna jest wielopłaszczyznowa, a przede wszystkim skoordynowana integracja dziecka.

W tym celu konieczne jest zorganizowanie i wspieranie pomocy dla dziecka z niepełnosprawnościami w różnych środowiskach: rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym.

Etapy realizacji projektu:

Poszczególne działania są podejmowane równolegle w zależności od bieżących potrzeb dziecka, czy osób z nim pracujących. Dotyczy to:

- diagnozy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej,
- konsultacji z rodzicami i osobami pracującymi z dziećmi z wadą słuchu, wzroku lub wymowy,
- instruktażu dla rodziców i nauczycieli,
- terapii (indywidualnej lub grupowej) logopedycznej, psychologicznej, pedagogicznej i treningów EEG – Biofeedback,
- badania przesiewowe programem „Słyszę”, „Widzę”, „Mówię”,
- zajęcia grupowe na terenie szkół (charakter integracyjny, edukacyjny, terapeutyczny),

- obserwacja dzieci na terenie szkół, w klasach integracyjnych i masowych,
- grupy wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych (spotkania raz w miesiącu) – połączone z działaniami psychoedukacyjnymi i warsztatowymi.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- integracja dzieci z niepełnosprawnościami w środowisku społecznym,
- wypracowanie wspólnych zasad i metod pracy, technik oddziaływań polisensorycznych,
- dostosowanie zasad i metod pracy do indywidualnych możliwości i potrzeb każdego dziecka,
- wyłonienie liderów grup wsparcia,
- koordynacja działań pomocowych podejmowanych wobec poszczególnych dzieci z wadą słuchu, wzroku i wymowy,
- uzyskanie wsparcia i wiedzy potrzebnej do efektywniejszej pracy z dzieckiem,
- nabywanie konkretnych umiejętności komunikowania się, wspierania rozwoju i uczenia się dziecka.

Wskaźniki:

Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego – słabe słyszenie, słabe widzenie, niesłyszenie, niewidzenie, niepełnosprawności sprzężone z przynajmniej jedną z ww. niepełnosprawności; liczba dzieci objętych przesiewowymi badaniami słuchu, wzroku i mowy; liczba terapii logopedycznych; liczba diagnoz psychologiczno-pedagogicznych na potrzeby kształcenia specjalnego; liczba diagnoz logopedycznych; ilość warsztatów w szkołach i przedszkolach; ilość prelekcji dla rodziców i nauczycieli.

Zasady ewaluacji:

Badania jakościowe na terenie poradni, wywiad i rozmowa z osobami pracującymi z dziećmi. Roczne sprawozdanie.

Źródło finansowania:

Środki własne w ramach etatów pracowników Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

Środki szkół – lokale, media.

Termin realizacji:

Projekt realizowany po modyfikacji od 2009 r. do nadal.

14. Dzień Wiedzy o Autyzmie w ramach Światowego Dnia Autyzmu [C5K8]

Cel projektu:

Propagowanie wiedzy na temat autyzmu, poszerzenie warsztatu pracy specjalistów pracujących z osobami autystycznymi, wsparcie i psychoedukacja rodziców, społeczności lokalnej, integracja środowiska osób zajmujących się wychowaniem, edukacją i terapią osób autystycznych.

Adresat:

Nauczyciele, rodzice dzieci autystycznych, uczniowie Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Światowy Dzień Wiedzy na Temat Autyzmu został ustanowiony w 2008 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Jak pokazują statystyki w Europie żyje ok. 5 mln osób z autyzmem, co oznacza, że zaburzenie to dotyka 1 osobę na 150.

Autyzm jest schorzeniem, u podstaw którego leży nieprawidłowa praca mózgu. Osoby z autyzmem mają problemy z komunikacją, postrzeganiem świata, rozumieniem relacji społecznych. W odmienny sposób odbierają wrażenia zmysłowe.

Etapy realizacji projektu:

- przygotowanie materiałów informacyjnych i szkoleniowych,
- organizacja spotkania dla rodziców i wychowanków.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Poszerzenie wiedzy na temat autyzmu, poszerzenie warsztatu pracy specjalistów pracujących z osobami autystycznymi, wsparcie i psychoedukacja rodziców, integracja środowiska osób zajmujących się wychowaniem, edukacją i terapią osób autystycznych.

Wskaźniki:

Liczba osób uczestniczących w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Ankieta ewaluacyjna dla uczestników. Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- środki ze Stowarzyszenia Otwarte Serca,
- środki z Rady Rodziców,
- środki własne.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2015 r. do nadal.

15. Festiwal „Jesienne klimaty” [C5K8]

Cel projektu:

- zaprezentowanie działalności artystycznej osób niepełnosprawnych,
- wymiana doświadczeń,
- integracja ze środowiskiem,
- kształtowanie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych,
- przełamywanie barier związanych z niepełnosprawnością.

Adresat:

Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną z Rudy Śląskiej i miast ościennych.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śl., Miejskie Centrum Kultury im. H. Bisty w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Prezentacja dorobku artystycznego dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w tym: przedstawienia teatralne, występy wokalne zespołów i solistów, pokazy tańca, prezentowanie działalności artystycznej - wystawa prac plastycznych itp.

Etapy realizacji projektu:

- sprawy organizacyjne (określenie terminu i miejsca imprezy, przesłanie zawiadomień),
- przygotowanie zaplecza (sprawy techniczne, przygotowanie dekoracji, dyplomów, nagród, poczęstunek i inne),
- realizacja Festiwalu według harmonogramu,

- podsumowanie.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- osoby niepełnosprawne zostaną zauważone w środowisku lokalnym,
- wzrost samooceny uczestników festiwalu,
- kształtowanie umiejętności gospodarowania czasem wolnym, rozwijanie własnych zainteresowań,
- integracja społeczności różnych placówek opiekuńczych i oświatowych.

Wskaźniki:

Liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie uczestniczących w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie co dwa lata.

Źródło finansowania:

Miasto Ruda Śląska, Miejskie Centrum Kultury im. H. Bisty, Stowarzyszenie „Otwarte Serce” działające przy Szkole Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza, Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Termin realizacji:

Projekt realizowany cyklicznie, co 2 lata od 2006 r. do nadal.

16. Integracja – „Wspólnie poznajemy świat” [C5K8]

Cel projektu:

Wszechstronny rozwój i przygotowanie dziecka niepełnosprawnego do codziennego życia poprzez:

- kształtowanie tolerancji, wrażliwości, wyrozumiałości, otwartości i zrozumienia dla innych,
- wspieranie we wszystkich strefach rozwojowych,
- indywidualizacja potrzeb i możliwości każdego dziecka,
- integracja ze środowiskiem lokalnym,
- nawiązanie współpracy pomiędzy placówkami, do których uczęszczają dzieci z niepełnosprawnościami.

Adresat:

Nauczyciele i dzieci z niepełnosprawnościami z Miejskiego Przedszkola nr 47 z Oddziałami integracyjnymi w Rudzie Śląskiej oraz specjaliści i dzieci z Ośrodka Adaptacyjnego w Rudzie Śląskiej.

Realizator projektu:

Miejskie Przedszkole nr 47 z Oddziałami Integracyjnymi w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Miejskie Przedszkole nr 47 z Oddziałami Integracyjnymi jest przedszkolem, które w 2009r. nawiązało kontakt z Ośrodkiem Adaptacyjnym dla Dzieci Niepełnosprawnych w Rudzie Śląskiej oraz innymi placówkami realizującymi kształcenie specjalne. Od tamtej pory spotkania odbywają się systematycznie. Ze spotkań tych narodziła się ściślejsza współpraca z wychowankami i opiekunami Ośrodka Adaptacyjnego.

Etapy realizacji projektu:

Uroczyste obchody Europejskiego Tygodnia Autyzmu odbywają się corocznie w pierwszym tygodniu grudnia, w których uczestniczą placówki realizujące kształcenie specjalne na terenie Rudy Śląskiej.

Spotkania integracyjne z podopiecznymi Ośrodka Adaptacyjnego odbywają się raz w miesiącu. Są to spotkania z cyklu: muzykoterapii, zabaw ruchowych, spotkań teatralnych, balów, festynów oraz zajęć plastycznych.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- dostrzeganie specjalnych potrzeb edukacyjnych dziecka z niepełnosprawnością,
- pełniejsza stymulacja rozwoju, aktywności i samodzielności dziecka z niepełnosprawnością poprzez stosowanie różnorodnych metod pracy,
- zwiększenie świadomości i wiedzy na temat autyzmu i innej niepełnosprawności,
- rozwinięcie wiedzy na temat sposobu nawiązywania prawidłowej relacji pomiędzy dziećmi,
- integracja dzieci uczęszczających do różnych placówek.

Wskaźniki:

Liczba dzieci z niepełnosprawnościami biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Środki własne.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od grudnia 2009 r. do nadal.

17. Jasełka integracyjne [C5K8]

Cel projektu:

Kultywowanie tradycji wystawiania jasełek, integracja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami i pełnosprawnych uczniów szkół, umożliwienie zaprezentowania przez uczniów swoich umiejętności oraz przygotowanie przedstawienia jasełek integracyjnych.

Adresat:

Uczestnicy przedstawienia, ich rodziny oraz zaproszeni uczniowie szkół.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej, Szkoła Podstawowa nr 13, Szkoła Podstawowa nr 8, Szkoła Podstawowa nr 14, Szkoła Podstawowa nr 11, Szkoła Podstawowa nr 22, Szkoła Podstawowa nr 17, Zespół Szkół nr 5, Zespół Szkół Publicznych „Don Bosko”.

Założenia merytoryczne:

Integracja poprzez przygotowanie, napisanie lub wybór scenariusza przedstawienia, udział w próbach, wspólne przygotowanie strojów i dekoracji. Przedstawienie Jasełek na scenie Miejskiego Domu Kultury w Bielszowicach.

Etapy realizacji projektu:

Wyłonienie i opracowanie odpowiedniego scenariusza, zaproszenie nauczycieli poszczególnych szkół do współpracy, wyłonienie uczniów do udziału w przedstawieniu, podział ról, wspólne próby, przygotowanie zaproszeń dla gości, wystawienie Jasełek.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Zainteresowanie i zaangażowanie dzieci i młodzieży z rudzkich szkół w ilości około 60 osób w przygotowanie przedstawienia. Przedstawienie na scenie Miejskiego Domu Kultury w Bielszowicach.

Wskaźniki:

Liczba osób biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Analiza ilości uczniów występujących w przedstawieniu oraz stopień zaangażowania uczniów i ich rodzin w przygotowanie. Ilość gości oglądających przedstawienie.

Źródło finansowania:

Własne, pozyskiwanie sponsorów.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2015 r. do nadal.

18. Konkurs plastyczny dla dzieci z niepełnosprawnością – „Świąteczne inspiracje” [C5K8]

Cel projektu:

- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień plastycznych dzieci,
- rozbudzanie zainteresowań tradycjami świąt Bożego Narodzenia,
- rozwijanie wrażliwości oraz umiejętności dostrzegania wartości estetycznych,
- upowszechnianie twórczych osiągnięć dzieci,
- integracja dzieci uczęszczających do różnych placówek.

Adresat:

Dzieci z niepełnosprawnościami z placówek realizujących kształcenie specjalne.

Realizator projektu:

Miejskie Przedszkole nr 47 z Oddziałami Integracyjnymi w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Miejskie Przedszkole nr 47 z Oddziałami Integracyjnymi w Rudzie Śląskiej jest placówką zapewniającą wieloobszarowy rozwój dziecka z niepełnosprawnością, poprzez realizację specjalistycznych zajęć terapeutycznych. Podczas zajęć kładziony jest duży nacisk na rozwijanie funkcji manualnych poprzez wykorzystanie różnorodnych technik plastycznych. Zajęcia tego typu stymulują rozwój małej motoryki, oprócz tego dostarczają wielu pozytywnych emocji oraz pozwalają osiągnąć dzieciom poczucie sukcesu. Potrzeba rozwijania zainteresowań i uzdolnień artystycznych dzieci zaowocowała inicjatywą zorganizowania konkursu plastycznego.

Etapy realizacji projektu:

Zaproszenie do udziału w konkursie wybranych placówek realizujących kształcenie specjalne dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Warunkiem uczestnictwa jest przesłanie lub osobiste dostarczenie prac plastycznych o tematyce świątecznej wraz z kartami zgłoszeń. Prace zostaną ocenione przez niezależne jury. Prace ocenione zostaną w dwóch kategoriach wiekowych: Przedszkola – Szkoły.

Twórcy wszystkich prac zostaną zaproszeni na uroczyste zakończenie konkursu. Autorzy zwycięskich prac otrzymają nagrody i wyróżnienia, a ponadto wszystkim uczestnikom konkursu wręczone zostaną symboliczne upominki.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- nawiązanie współpracy między placówkami realizującymi kształcenie specjalne,
- integracja dzieci podczas uroczystego zakończenia konkursu,
- wzbudzenie zainteresowania tematyką Świąt Bożego Narodzenia,
- wzbogacenie wiedzy dzieci na temat Świąt Bożego Narodzenia,
- stworzenie dzieciom możliwości doświadczenia działania twórczego z wykorzystaniem różnorodnych technik plastycznych.

Wskaźniki:

Liczba placówek i dzieci biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Środki własne.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2013 r. do nadal.

19. Likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza [C5K8]

Cel projektu:

Utworzenie boiska, podjazdu dla autobusów i podjazdu dla wózków w ramach likwidacji barier architektonicznych w Szkole Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Adresat:

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej, dzieci uczęszczające na zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju, absolwenci szkoły, rodzice oraz uczniowie szkół i przedszkoli miasta Ruda Śląska.

Realizator projektu:

Dyrekcja i nauczyciele oraz rodzice i uczniowie Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Osoby niepełnosprawne, tak jak sprawne, chcą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym oraz zawodowym. Stąd pomysł na tego typu inwestycję, gdzie osoby niepełnosprawne będą mogły brać udział w zajęciach sportowych, rehabilitacji i czynnie wypoczywać.

Etapy realizacji projektu:

- powstanie grupy osób zaangażowanych w utworzenie przedsięwzięcia,
- wystąpienie do Wydziału Inwestycji Urzędu Miasta Ruda Śląska z prośbą o zabezpieczenie środków na przygotowanie koncepcji zagospodarowania terenu,
- utworzenie ogólnej koncepcji zagospodarowania,
- przeprowadzenie inwestycji.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- zagospodarowanie miejsca wokół szkoły.
- zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć z W-F na powietrzu.
- prowadzenie zajęć z uczniami.
- zapewnienie bezpiecznej przestrzeni, na której odbywać się będzie komunikacja uczniów.
- aktywizacja wszechstronna naszych uczniów na świeżym powietrzu.

Wskaźniki:

Liczba osób korzystających z infrastruktury.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- budżet miasta Ruda Śląska,
- pozyskane środki pozabudżetowe.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2016 r. do nadal.

20. Ogród sensoryczny [C5K8]

Cel projektu:

Rozszerzenie działalności powstałego w 2015 roku Ogrodu Sensorycznego przy szkole w celu optymalizacji terapii sensorycznej uczniów Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza, prowadzenie zajęć relaksacyjnych i wyciszających, rozwijania wrażeń słuchowych, węchowych, dotykowych, wzrokowych i motorycznych, pobudzania aktywności uczniów oraz uwrażliwiania na piękno przyrody i dostrzegania zmian zachodzących w przyrodzie w różnych porach roku; zajęcia integracyjne dla uczniów z terenu miasta.

Adresat:

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej, dzieci uczęszczające na zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju, absolwenci szkoły, rodzice oraz uczniowie szkół i przedszkoli miasta Ruda Śląska.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej

Założenia merytoryczne:

Poszerzenie ogrodu sensorycznego pozwoli na dalsze zagospodarowanie terenu wokół szkoły w sposób umożliwiający rozszerzenie oferty szkoły o nowe metody i formy pracy z naszymi podopiecznymi pobudzające ich do nowych aktywności, rozwijające ich możliwości ruchowe, umysłowe i pozwalające na prowadzenie terapii na świeżym powietrzu, co sprzyja poprawie zdrowia i kondycji fizycznej i psychicznej osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Etapy realizacji projektu:

- powstanie grupy osób zaangażowanych w utworzenie przedsięwzięcia,
- zebranie informacji na temat projektowania ogrodów sensorycznych,
- zwiedzanie różnych ogrodów pokazowych i tworzenie dokumentacji fotograficznej,
- utworzenie ogólnego planu dalszego zagospodarowania ogrodu,
- zbieranie informacji o możliwościach bezpłatnego zdobycia roślin,
- pozyskiwanie sponsorów, udział w konkursach, organizowanie różnych akcji mających na celu zdobycie pieniędzy na zakup i pielęgnację roślin, uzyskanie pomocy z miasta w zakresie opieki ogrodniczej,
- sadzenie i opieka nad roślinami w ramach przedmiotu technika-ogrodnictwo, zajęć świetlicowych oraz godzin „karcianych”, a także w czasie wolnym poza lekcjami,
- prowadzenie zajęć w ogrodzie, zapraszanie innych placówek do zwiedzania ogrodu,
- aktywizacja rodziców do opieki nad ogrodem.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- zagospodarowanie miejsca wokół szkoły,
- wprowadzenie nowej techniki - ogrodnictwa,
- opracowanie konspektów zajęć do przedmiotu technika-ogrodnictwo oraz zajęć terapeutycznych,
- prowadzenie zajęć z uczniami oraz zajęć integracyjnych dla uczniów placówek ościennych,
- aktywizacja wszechstronna uczniów na świeżym powietrzu,
- organizacja imprez integrujących środowisko lokalne.

Wskaźniki:

Liczba osób uczestniczących w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Ewaluacja będzie dokonywana raz w roku w oparciu o założenia indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych dla każdego ucznia, u którego zakładano terapię w ramach ogrodu sensorycznego. Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Sponsorzy, Rada Rodziców, udział w konkursach i projektach grantowych, organizowanie różnych akcji, budżet miasta, współpraca z Rudzkim Towarzystwem Przyjaciół Drzew oraz Śląskim Ogrodem Botanicznym.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2014 r. do nadal.

21. Organizacja wyjazdu dla uczniów i absolwentów Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w konwencji obozu harcerskiego [C5K8]**Cel projektu:**

Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami, ich integracja z osobami pełnosprawnymi. Pomoc w nabywaniu nowych umiejętności w otoczeniu przyrody, wdrażanie do samodzielności, większej zaradności. Uspołecznianie i usamodzielnianie uczniów Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. św. Łukasza w Rudzie Śląskiej i absolwentów w formie obozu harcerskiego

Adresat:

Uczniowie i absolwenci Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. św. Łukasza w Rudzie Śląskiej z niepełnosprawnością oraz pełnosprawni harcerze i zuchy Hufca Ruda Śląska.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej, Hufiec ZHP Ruda Śląska, I Rudzki Grunwaldzki Szczep gromad i Drużyn Nieprzetartego Szlaku im J. Korczaka (działający w szkole), Chorągiew Śląska w Katowicach.

Założenia merytoryczne:

Wdrażanie dzieci z niepełnosprawnościami do większej aktywności fizycznej, ćwiczenie samodzielności, samoobsługi, nawiązywanie poprawnych relacji z otoczeniem.

Etapy realizacji projektu:

- zdobycie środków finansowych na wyjazd,
- wybieranie harcerzy - uczniów, którzy całoroczną pracą zasłużyli na wyjazd,
- werbowanie wolontariuszy - uczniów szkół masowych,
- wyjazd na obóz.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- poprawa jakości funkcjonowania w życiu codziennym i społecznym na miarę możliwości poszczególnych osób z niepełnosprawnościami,
- zmiana stosunku do osób z niepełnosprawnościami przez uczestników pełnosprawnych, stale przebywających na obozie oraz pozostałych uczestników obozu mających sporadyczny kontakt z osobami z niepełnosprawnościami, akceptacja różnych postaci niepełnosprawności,
- zmiana podejścia rodziców do niepełnosprawności swych dzieci w zakresie skłonności do stałego ochraniania i izolowania swych podopiecznych.

Wskaźniki:

Liczba osób z niepełnosprawnościami biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Próby pozyskiwania środków z projektów oraz wkład własny rodziców i środki Szczepu z akcji zarobkowych (np. sprzedaż kartek wykonanych przez uczniów).

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2014 r. do nadal.

22. Organizacja imprezy integracyjnej: „Święty Łukasz Kołęduje” [C5K8]

Cel projektu:

Integracja środowiska uczniów z niepełnosprawnościami, ich rodzin oraz nauczycieli, kultywowanie tradycji bożonarodzeniowych.

Adresat:

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza, środowisko rodzinne tych osób, nauczyciele/opiekunowie.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Święta Bożego Narodzenia to czas niepowtarzalny, na który czekają nie tylko dzieci, ale i dorośli. W szkole to również wyjątkowy okres, czas intensywnych przygotowań, w trakcie którego nauczyciele starają się przekazać uczniom bożonarodzeniowe tradycje i obyczaje.

Kultywowanie w szkole tradycji spełnia ważną rolę w wychowaniu młodego pokolenia. Święta i związane z nimi zwyczaje i obyczaje są źródłem radości, wzruszeń, niezwykłych przeżyć, świadectwem łączących nas więzi rodzinnych i więzi między pokoleniami. Są również świadectwem naszego przywiązania do swojej historii i tradycji.

Etapy realizacji projektu:

- przygotowanie i wdrożenie do udziału we wspólnym, rodzinnym i szkolnym, celebrowaniu Świąt Bożego Narodzenia, tradycji i obyczajów świątecznych,
- wypiek ciast na poczęstunek dla zaproszonych gości,
- przygotowanie ozdób i kartek na kiermasz świąteczny,
- przygotowanie występów, wdrażanie do udziału w życiu społecznym szkoły.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Integracja środowiska lokalnego, podejmowanie wspólnych aktywności, kultywowanie tradycji.

Wskaźniki:

Liczba osób biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Podsumowanie w formie opisu. Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Środki ze Stowarzyszenia Otwarte Serca, środki własne.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od grudnia 2016 r. do nadal.

23. „Żyjmy zdrowo” [C5K8]

Cel projektu:

- przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- propagowanie zdrowego stylu życia wolnego od nałogów,
- poszerzanie umiejętności i wiadomości na temat pierwszej pomocy,
- propagowanie idei sportu w czasie wolnym,
- utrwalanie nawyków higienicznych,

- profilaktyka wad postawy,
- kształtowanie prawidłowych postaw społecznych,
- pogłębianie umiejętności wykorzystywania naszych sił fizycznych i psychicznych,
- kształtowanie postawy pozytywnego myślenia jako ważnego aspektu dbałości o zdrowie.

Adresat:

Uczniowie szkół specjalnych.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 11 w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Profilaktyka zdrowotna dotycząca sfery fizycznej i psychicznej, higiena, pierwsza pomoc przedlekarska, profilaktyka uzależnień, aktywne spędzanie czasu.

Etapy realizacji projektu:

- przygotowanie projektu na dany rok szkolny,
- przeprowadzenie projektu,
- sprawozdanie z przebiegu projektu.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Podniesienie świadomości zdrowotnej, zdobycie nowych wiadomości i umiejętności, uczenie współdziałania i współodpowiedzialności w grupie.

Wskaźniki:

Liczba uczniów i placówek biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

- wywiad z uczestnikami po zakończeniu konkursu,
- wywiad z opiekunami grup po zakończeniu konkursu.

Źródło finansowania:

- sponsoring osób prywatnych,
- budżet miasta Ruda Śląska

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2015 r. do nadal.

24. Obchody Światowego Dnia Autyzmu [C5K8]

Cel projektu:

- propagowanie wiedzy na temat autyzmu,
- uświadamianie uczniów i rodziców na temat autyzmu,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z autyzmem i ich rodzin,
- integracja dzieci i młodzieży z osobami autystycznymi.

Adresat:

Uczniowie oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych Szkoły Podstawowej nr 35 Specjalnej, rodzice, nauczyciele.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 35 Specjalna w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

- zwrócenie uwagi na szczególne potrzeby osób dotkniętych autyzmem,
- stworzenie warunków do optymalnego rozwoju osób dotkniętych autyzmem,
- propagowanie wiedzy na temat specyfiki zaburzeń ze spektrum autyzmu,
- kształtowanie postaw poszanowania dla „inności”, tolerancji i akceptacji osób z autyzmem w społeczeństwie,
- okazywanie wsparcia i solidarności dla osób z autyzmem i ich rodzin.

Etapy realizacji projektu:

- gazetki, ulotki informacyjne,
- przeprowadzenie szkolenia dla uczniów „Mój kolega ma autyzm”,
- zorganizowanie Dnia Autyzmu dla uczniów i rodziców,
- zorganizowanie dnia porad, konsultacji dla rodziców, społeczności lokalnej.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- podniesienie świadomości na temat autyzmu,
- pełniejszy rozwój dzieci i młodzieży dotkniętej autyzmem,
- zwiększenie tolerancji wobec osób dotkniętych autyzmem i ich rodzin.
- zainteresowanie zorganizowanym dniem społeczności lokalnej,
- większa integracja dzieci i młodzieży z osobami autystycznymi.

Wskaźniki:

Liczba uczestników.

Zasady ewaluacji:

Roczne sprawozdanie.

Źródło finansowania:

Środki własne Szkoły Podstawowej nr 35 Specjalnej w Rudzie Śląskiej.

Termin realizacji:

Projekt realizowany cyklicznie od 2016 r. do nadal.

25. Sprawni – niepełnosprawni budowa sali gimnastycznej z zapleczem rehabilitacyjnym przy Zespole Szkół nr 7 w Rudzie Śląskiej [C5K8]**Cel projektu:**

- dostosowanie warunków nauki do niepełnosprawności uczniów,
- rozwinięcie oferty rehabilitacji dla uczniów z niepełnosprawnościami,
- wykorzystanie obiektu sportowego do promowania kultury fizycznej wśród mieszkańców dzielnicy,
- upowszechnianie uczestnictwa w kulturze fizycznej.

Adresat:

- uczniowie z niepełnosprawnościami Zespołu Szkół nr 7 w Rudzie Śląskiej,
- społeczność lokalna dzielnicy Ruda.

Realizator projektu:

Miasto Ruda Śląska, Zespół Szkół nr 7.

Założenia merytoryczne:

Kultura fizyczna stanowi ważną pozycję w szeroko pojmowanym systemie wartości indywidualnych i społecznych. Służy wszechstronnemu rozwojowi człowieka, w tym zachowaniu zdrowia i sprawności oraz wartościowemu zagospodarowaniu czasu wolnego.

Dla uczniów z niepełnosprawnościami wychowanie fizyczne stanowi szczególny czynnik wspomagający rehabilitację i aktywność. Motywacją do podejmowania przez osoby z niepełnosprawnościami aktywności fizycznej jest potrzeba przeżywania pozytywnych emocji związanych z ruchem, który jest uznanym czynnikiem psychoterapeutycznym. Osoby z niepełnosprawnościami, które nie tylko walczą z własną słabością poprzez uzyskanie większej sprawności fizycznej potrzebnej do egzystencji w życiu codziennym, ale także chcą uczestniczyć w rywalizacji sportowej z innymi zawodnikami.

Sport i rekreacja ruchowa dla tej grupy osób są szczególną formą rehabilitacji pozwalającą na pokonywanie barier i stymulowanie dążeń do wzrostu aktywności społecznej.

Sala gimnastyczna z zapleczem rehabilitacyjnym, stworzy warunki do właściwego rozwoju oraz do aktywności fizycznej uczniów szkoły oraz społeczności lokalnej.

Nowy budynek sali gimnastycznej będzie szansą na integrację młodzieży z osobami pełnosprawnymi. W sali gimnastycznej preferowane będą nowe formy zajęć sportowo - rekreacyjnych wraz z promocją zdrowego stylu życia, dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i społeczności lokalnej.

Etapy realizacji projektu:

- I etap - wykonanie projektu budowlanego,
- II etap - budowa obiektu sali gimnastycznej z zapleczem rehabilitacyjnym,
- III etap - wykorzystanie sali gimnastycznej do krzewienia kultury fizycznej wśród młodzieży i społeczności lokalnej.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- powstanie budynku sali gimnastycznej z zapleczem rehabilitacyjnym;
- dostosowanie warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego do osób z niepełnosprawnościami;
- podniesienie jakości kształcenia fizycznego w rudzkich szkołach;
- stworzenie warunków sprzyjających aktywności fizycznej młodzieży i mieszkańców dzielnicy Ruda.

Wskaźniki:

Liczba uczniów korzystających systematycznie z nowego obiektu po jego oddaniu do użytku.

Zasady ewaluacji:

- Ilościowa – analiza ilości powstałych dokumentów związanych z realizacją projektu.
- Analityczna - badanie efektywności, skuteczności, oddziaływania/wpływu i trwałości założonych celów projektu.
- Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- budżet miasta Ruda Śląska,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Zespół Szkół nr 7 w Rudzie Śląskiej.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2015 r.(w 2015 roku wykonany został projekt budowlany, w 2016 roku uzyskano pozwolenie na budowę) do nadal.

26. Bieg „Otwartych Serc” [C5K8]

Cel projektu:

Bieg charytatywny na rzecz podopiecznych Stowarzyszenia "Otwarte Serca" w Rudzie Śląskiej.

Adresat:

Podopieczni Stowarzyszenia "Otwarte Serca", uczniowie Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. św. Łukasza w Rudzie Śląskiej, społeczność lokalna miasta Ruda Śląska.

Realizator projektu:

Stowarzyszenie "Otwarte Serca" w Rudzie Śląskiej, nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

- zwrócenie uwagi na potrzeby dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami,
- upowszechnienie biegania i marszu Nordic Walking jako najprostszej formy ruchu,
- promocja aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na świeżym powietrzu.

Etapy realizacji projektu:

- spotkanie organizacyjne Zarządu Stowarzyszenia "Otwarte Serca" z dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. św. Łukasza w Rudzie Śląskiej,
- wysłanie zaproszeń do rodziców uczniów SP 12 oraz podopiecznych Stowarzyszenia,
- zaproszenia dla grup biegowych z woj. śląskiego, zaproszenie gości specjalnych,
- przygotowanie wydarzenia pod kątem zgody na użytkowanie dróg w sposób szczególny, zabezpieczenia ruchu przez Straż Miejską, podział organizacyjny stanowisk.
- przeprowadzenie imprezy.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Aktywizacja środowiska lokalnego oraz integracja ich z osobami z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

Liczba uczestników projektu.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Wpłaty uczestników na bieg wg regulaminu zapisów na Bieg Otwartych Serc, środki własne oraz przekazane od darczyńców, nagrody i darowizny.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2019 r. do nadal.

27. Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej (IV) [C6K1]**Cel projektu:**

Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 30 roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej jako bezrobotni.

Adresat:

352 osoby bezrobotne (212k/1404m), zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej powyżej 30 roku życia, należące co najmniej do jednej z poniższych grup:

- osoby powyżej 50 roku życia,
- kobiety,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby długotrwale bezrobotne

- min. 50% osób posiadających niskie kwalifikacje.

Realizatorzy projektu:

Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Założenia merytoryczne:

Udzielenie wsparcia osobom bezrobotnym powyżej 30 roku życia zarejestrowanym w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej, umożliwiającym im zaistnienie na rynku pracy, poprzez realizację zaplanowanych form wsparcia: staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, prace interwencyjne. Udział w projekcie umożliwi jego uczestnikom:

- zdobycie doświadczenia zawodowego,
- pozyskanie środków na założenie firmy,
- pomoc w poszukiwaniu pracy,
- podjęcie zatrudnienia.

Etapy realizacji projektu:

- 1) Rekrutacja uczestników projektu;
- 2) Realizacja działań zaplanowanych w projekcie, zgodnie z opracowanym Indywidualnym Planem Działania obejmującym:
 - realizację staży,
 - realizację refundacji wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy,
 - pośrednictwo pracy lub doradztwo zawodowe,
 - wypłatę jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
 - realizację prac interwencyjnych.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- objęcie wsparciem 352 osoby bezrobotne,
- objęcie wsparciem 30 osób bezrobotnych długotrwale bezrobotnych,
- objęcie wsparciem 27 osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami,
- objęcie wsparciem 33 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
- objęcie wsparciem 176 osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach (min. 50% wszystkich osób),
- 111 osób, które otrzymają bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- utworzenie 111 nowych miejsc pracy w związku z otrzymaniem środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Zasady ewaluacji:

Monitoring realizacji projektu na podstawie wniosku o płatność - zgodnie z harmonogramem płatności.

Źródło finansowania:

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020.

Budżet projektu: 7 494 719,48 zł

-na 2019 r. – 1 294 143,00 zł

-na 2020 r. – 3 662 155,00 zł

-na 2021 r.- 1 341 259,86 zł

-na 2022 r. – 1 197 161,62 zł

Termin realizacji:

01.01.2019 r.- 31.12.2022 r.

28. Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Ruda Śląska (IV) [C6K2]**Cel projektu:**

Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w mieście Ruda Śląska.

Adresat:

Grupę docelową stanowi 195 osób bezrobotnych (108k/87m), spełniających łącznie poniżej wskazane kryteria kwalifikowalności:

- osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej,
- w wieku 18-29 lat,
- 60% uczestników projektu spełniających warunki znajdujące się w definicji NEET.

Wśród uczestników będą osoby znajdujące się w trudnej sytuacji (z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne oraz o niskich kwalifikacjach).

Realizatorzy projektu:

Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Założenia merytoryczne:

Projekt zakłada wsparcie młodych osób bezrobotnych z terenu Rudy Śląskiej. Realizacja projektu stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby osób wchodzących na rynek pracy.

Do zadań zaplanowanych w ramach projektu należą:

- pośrednictwo pracy/poradnictwo zawodowe,
- staże,
- jednorazowe środki na podjęcia działalności gospodarczej,
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,
- prace interwencyjne,
- szkolenia.

Dzięki udziałowi w projekcie uczestnicy mają możliwość:

- zdobycia doświadczenia zawodowego,
- pozyskania środków na założenie firmy,
- uzyskania informacji o rynku pracy,
- uzyskania pomocy w poszukiwaniu pracy,
- podjęcia zatrudnienia,
- zdobycie kwalifikacji zawodowych po zakończonych szkoleniach.

Etapy realizacji projektu:

- Rekrutacja uczestników,
- Opracowanie Indywidualnego Planu Działania,
- Pośrednictwo pracy,
- Poradnictwo zawodowe,
- Staże,
- Jednorazowe środki na podjęcia działalności gospodarczej,

- Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,
- Prace interwencyjne,
- Szkolenia.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

- liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie – 195 osób (108k/87m),
- liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 21 (12k/9m),
- liczba osób poniżej 30 lat z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 5 (3k/2m).

Zasady ewaluacji:

Monitoring realizacji projektu na podstawie wniosku o płatność – zgodnie z harmonogramem płatności.

Źródło finansowania:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

Budżet projektu: 2 890 033,86 zł

$\frac{3}{4}$ na 2021 r. – 1 530 247,66 zł

$\frac{3}{4}$ na 2022 r. – 1 359 786,20 zł

Termin realizacji:

01.01.2021 r.-31.12.2022 r.

29. Regionalny Turniej Piłki Nożnej Olimpiad Specjalnych [C9K2]

Cel projektu:

Integracja ze środowiskiem lokalnym, integracja środowiska osób z niepełnosprawnościami, wdrażanie zasad zdrowej, sportowej rywalizacji, gry fair play wśród zawodników.

Adresat:

Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną z terenu Województwa Śląskiego, rodziny uczniów z niepełnosprawnościami, kibice pełni i niepełni.

Realizatorzy projektu:

Szkoła Podstawowa nr 12 Specjalna im. Św. Łukasza; Klub Olimpiad Specjalnych „Łukaszy” przy Szkole Podstawowej Nr 12 Specjalnej im. Św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Przeprowadzenie Regionalnego Turnieju Piłki Nożnej.

Etapy realizacji projektu:

Spotkania organizacyjne z dyrektorem Olimpiad Specjalnych Polska – Śląskie oraz dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 12 Specjalnej im. św. Łukasza.

Wysłanie zaproszeń do Klubów Olimpiad Specjalnych, gości specjalnych.

Przygotowanie techniczne turnieju.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

W turnieju uczestniczyć będzie około 100 zawodników Olimpiad Specjalnych z 20 Klubów Olimpiad Specjalnych z regionu Śląskiego. Zawody rozpoczynają się grami obserwowanymi, mającymi na celu podział zawodników na grupy sprawnościowe. Rozgrywki przeprowadzone będą na boisku stadionu sportowego MOSiR Ruda Śląska. W czasie ceremonii otwarcia odegrany zostanie hymn oraz wniesiona zostanie flaga Olimpiad Specjalnych, a wytypowany zawodnik odczyta słowa przysięgi Olimpiad Specjalnych. Zawodnicy podzieleni na trzy grupy sprawnościowe będą rywalizować między sobą o zdobycie najwyższego miejsca

w turnieju. Podczas ceremonii dekoracji wręczone zostaną wszystkim zawodnikom medale, dyplomy oraz nagrody, które są nieodłącznym elementem zawodów Olimpiad Specjalnych. Wszyscy uczestnicy będą mogli poczęstować się ciepłym posiłkiem. Przebieg meczu będą obserwować sędziowie, a w sprawnym przeprowadzeniu meczu pomagać będą wolontariusze - studenci AWF z Katowic.

Wskaźniki:

Liczba drużyn Olimpiad Specjalnych z woj. śląskiego biorących udział w Turnieju, liczba zawodników.

Zasady ewaluacji:

Monitorowanie potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnościami i dostosowanie częstotliwości zawodów do potrzeb.

Źródło finansowania:

Olimpiady Specjalne Polska, praca wolontariuszy i nauczycieli oraz rodziców zawodników.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2020 roku do nadal.

30. Turniej piłki nożnej Szkół Specjalnych Rudy Śląskiej i miast ościennych [C9K2]

Cel projektu:

- Dbłość o własne zdrowie i zdrowie innych,
- Propagowanie wśród młodzieży zdrowego stylu życia,
- Integrowanie uczniów różnych szkół i środowisk,
- Rywalizacja uczniów na zdrowych zasadach,
- Stworzenie szansy występu na zawodach sportowych uczniów z problemami motorycznymi.

Adresat:

Uczniowie i nauczyciele szkół specjalnych województwa śląskiego.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 35.

Założenia merytoryczne:

Rywalizacja w dwóch grupach, gdzie w grupie pierwszej grają reprezentacje szkół (pierwsza drużyna), a w grupie drugiej grają ci, którzy w innych przypadkach nie mają możliwości dostania się do reprezentacji szkoły z powodu różnorodnych słabości, ale bardzo chcą wziąć udział.

Etapy realizacji projektu:

Coroczny, jednodniowy turniej.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Zwiększenie motywacji uczniów do nauki, stosowanie zasady fair-play.

Wskaźniki:

ilość szkół i uczniów biorących udział w turniejach.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Środki własne.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2010 r. do nadal.

31. Olimpiada Zdrowia [C9K2]

Cel projektu:

- Dbłość o własne zdrowie i zdrowie innych,
- Propagowanie wśród młodzieży zdrowego stylu życia,
- Integracja uczniów różnych szkół i środowisk,
- Sprawdzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej,

Adresat:

Uczniowie i nauczyciele Szkół Specjalnych województwa śląskiego.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 35 Specjalnej.

Założenia merytoryczne:

Rywalizacja uczniów w konkurencji Unihoc, tenis stołowy, pierwsza pomoc. Każda szkoła wystawia reprezentację, która bierze udział w trzech konkurencjach. Każda z tych konkurencji jest nagradzana osobno.

Etapy realizacji projektu:

Coroczna, jednodniowa.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Zwiększenie motywacji uczniów do nauki, stosowanie zasady fair-play, znajomość aktualnych zasad udzielania pierwszej pomocy.

Wskaźniki:

liczba osób biorących udział w projekcie.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

- środki własne,
- pomoc Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rudzie Śląskiej.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2015 r. do nadal.

32. Konkurs gwary śląskiej na wesoło [C9K2]

Cel projektu:

- propagowanie regionu i tradycji Śląska,
- integracja ze środowiskiem lokalnym,
- rozbudzanie wśród uczniów szkół podstawowych gwary śląskiej,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się gwarą w mowie,
- popularyzowanie tekstów pisanych w gwarze,
- pokazanie życia śląskich rodzin i tradycji w scenkach rodzajowych.

Adresat:

Uczniowie i nauczyciele szkół specjalnych.

Realizator projektu:

Szkoła Podstawowa nr 35 Specjalna w Rudzie Śląskiej.

Założenia merytoryczne:

Sprawdzanie wiedzy uczniów i nauczycieli dotyczącej gwary śląskiej. Tłumaczenia tekstów, znajomość słownictwa, odgrywanie scenek.

Etapy realizacji projektu:

Zapraszanie ciekawych gości. Rozszerzanie zasięgu imprezy.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Pielęgnowanie znajomości gwary śląskiej. Przekazywanie gwary kolejnym pokoleniom.

Wskaźniki:

Liczba uczniów i szkół biorących udział w konkursach.

Zasady ewaluacji:

Sprawozdanie roczne.

Źródło finansowania:

Środki własne.

Termin realizacji:

Projekt realizowany od 2016 r. do nadal.